БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят Үнэн

КПСС-эй Бурядай обкомой, Улан-Удын горкомой,
Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй орган

№ 159 (8991)
ИЮЛИИН
9
ЧЕТВЕРГ
1959 он

Сэн 20 мүнгэн.

Гайхамшагта үүсхэлые үргэнөөр дэмжэхэ

Россин гүрэнтэй Бурят оронойнай һайн дурааараа нэгэдэһээр 0 жэлэй алдарта ойе республикынай ажалшад баяр баясхалантайар тэмдэглэбэ.

Экономико болон соёл культурагаа гжөөхэ хэрэгтэ ехэ амжалта туйһанайнгаа түлөө түрэл республикамнай правительствын дээдэ йрада—Ленинэй ордендо хүртөө. нэ дээдэ шангаар урмашан зоригоһон колхозник, хүдэлмэришэн гхэн, республикымнай бүхы ажалад долоон жэлэй түсэб болзорһонь урид дүүргэхын түлөө тэмлдэ шармайн оролсонхой.

Республикымнай ехэ һайндэртөө лдэжэ байха үедэ Свердловско экономическа захиргаанай районой жалшад капитальна хүдэлмэридэ омологдоһон мүнгэ үрэ ехэтэйгээр шаглаха, үйлэдбэриингөө хүсые ури һайнаар хэрэглэхэ, шэнэ техикэ нэбтэрүүлэн дэлгэрүүлхэ, хеэрэлгэеэ һэльбэн шэнэдхэн, рга боломжонуудаа элсүүлэн, олоон жэлэй түсэбэй даабаринуудые үйлэдбэриин хэмжээнэй талаар гэ жэл урид дүүргэхэ гэһэн йхамшагта үүсхэл гаргаа һэн.

Партиин Центральна Комитедэй алуунаар һайшааһан Свердловско бластиин ажалшадай энэ үүсэлые манай республикын промышленна, барилгын предприятинуудай хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд үргэнөөр дэмжэбэ.

Свердловскынхидай үүсхэлые түүлэн дэмжэһэн Улан-Удын модоной заводой коллектив долоон жэлэйнгээ түсэбые зургаан жэл соо дүүргэхэ гэжэ шиидээд, үйлэдбэриингөө бүхы арга боломжонуудые эрэглэн, ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлнэ, продукциин өөрынь үные химдаруулна.

Тэрэшэлэн Улан-Удын «Металлоширпотреб» заводойхид партийна эмэл суглаан дээрээ энэ асуудал зүбшэн хэлсэһэн байна. Коммунистнүүд, партийнабэшэ хүдэлмэришэд, инженер, технигүүд үйлэдбэриингөө шэнэ арга боломжонуудые элирүүлжэ, ажал ехэтэй хүдэлмэрие оньһожоруулха, автомат зэбсэгүүдые үргэнөөр хэрэглэдэг болохо тушаа олон дурадхалнуудые оруулан байна.

КПСС-эй XXI съездын хараалһан асари ехэ зорилгонуудые болзорһоонь уридшалан, түргөөр дүүргэхэ хэрэгтэ өөһэдынгөө хубитые оруулха гэһэн республикын предприяти, барилганудай коллективүүдэй дэрюун һайхан эрмэлзэлгые харуулһан жэшээ баримтанууд олон.

Гэбэшье зарим предприятинуудта үйлэдбэри оньһожоруулха, бии байһан техникэ, машинануудаа хүсэдөөр хэрэглэхэ, хуушарһыень һэльбэн шэнэдхэхэ талаар үшөөл ноорьтойхон дутагдалнууд үзэгдэнэ гэжэ КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленум зааһан байна. Иимэ дутагдалнууд манай республикын предприятинуудташье бии.

Жэшээнь, гэр байра шэмэглэдэг һайхан мебель болон бусад шугала хэрэгсэлэй талаар ажалшадай эргажа байгаа эрилтэнүүд үшөөл һайнаар хангагданагүй. Энэ юун дээрэһээ болоноб гэхэдэ, республикын Нютагай промышленностиин министерствын мэдэлэй аймагуудтаи олохон промкомбинадуудта (жэшээлхэдэ, Сэлэнгын, Түнхэнэй, Тожонин гэхэ мэтэ) мебель бүтээхэ гол хүдэлмэри гар хүсөөр хэгдэдэг байна. Олонхи ушарта хэрэгтэй станок, эр зэмсэгүүдшье дуталдана. Тэрээнһээ гадна, промкомбинадуудай үйлэдбэриин талмай үргэдхэхэ, мебель бүтээлгэдэ шэнэ технологи, поточно лини нэбтэрүүлхэ, хуушарһан түхеэрэлгэнүүдые һэльбэн шэнэдхэхэ, шэнэ машина, станогуудые тодхожо, ажал ехэтэй хүдэлмэри оньһожоруулха тушаа министерствын, предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд зохихо анхарал хандуулдаггүй байһаар.

Мүн хүдөө ажахыдашье, илангаяа мал ажал дээрэ оньһожоруулагдаха хүдэлмэри тон ехэ. Сэлэнгын аймагай Сталинай, Тельманэй нэрэмжэтэ колхозуудай тарянай тоог дээрэхи бүхы хүдэлмэри хэдэн жэлэй саада тээ оньһожоруулагдаһан байгаа. Теэд энэ хүдэлмэрие Хүдөө ажахын министерствын хүсэд тоогоогүй дээрэһээ мүнөө болотор республикымнай олохон колхозуудта ороохо таряа сэбэрлэхэ, хатааха хүдэлмэри хүсэд оньһожоруулагдаагүй зандаа. Тэрэшэлэн үнеэдые электрын хүсөөр һааха, малай байраһаа наг шэбхэ малтан гаргаха гэхэ мэтэ ажал ехэтэй хүдэлмэри бар хүсөөр хэгдэһээр. Иимэрхүү жэшээнүүд олон.

Колхоз, совхозуудай үйлэдбэрие хүсэдөөр оньһожоруулбал, хүдөө ажахын продуктнуудые абаха долоон жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ ехэхэн туһаламжа болохо байһыень мартажа болохогүй.

КПСС-эй ЦК-гэй һаяхан боложо дүүрэһэн июниин Пленумэй шиидхэбэринүүд КПСС-эй XXI съездын табиһан асари ехэ зорилгонуудые болзорһоонь урид бэелүүлхэ хэрэгтэ тон ехэ удхашанартай. Тус Пленум промышленна үйлэдбэрие болон барилгые саашадань үргэдхэхэ, бүтээн гаргадаг продукциин шанар һайжаруулха, өөрынь үные химдарулха, үйлэдбэри оньһожоруулха, автомат зэбсэгүүдые нэбтэрүүлхэ тодорхой хэмжээ-ябуулгануудые хараалаа.

Тиимэһээ партийна организацинуудай гол зорилго юуб гэхэдэ, КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдтэй үргэн олониитые танилсуулха, Владимирска, Свердловско областиинхидай жэшээгээр долоон жэлэй түсэб болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө тэмсэлдэ ажалшадые элсүүлхэ хэрэг болоно.

Тиихын тула КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй шиидхэбэринүүдые, мүн КПСС-эй ЦК-гэй Хандалгые ажалшадай суглаанууд дээрэ зүбшэн хэлсэлгэ үргэнөөр эмхидхэхэ, долоон жэлэй түсэб уридшалан дүүргэхэ талаар предприяти, барилга, колхоз, совхоз бүхэндэ бии байһан бүхы арга боломжонуудые элирүүлэн хэрэглэхэ хэрэгтэй.

Энэ хэрэгтэ үйлэдбэриин түрүүшүүл, шэнэ юумэ үүсхэгшэдые, уралан нарижуулагшад болон ухаалан зохёогшодые, инженер, технигүүдые, бүхы ажалшадые эдэбхитэйгээр хабаадуулха шухала.

Нүхэд! Социалистическэ индустри болон хүдөө ажахыгаа хүгжөөхэ хэрэгтэ шэнэ амжалта туйлахыемнай СССР-эй Верховно Соведэй Президиум, СССР-эй Министрнүүдэй Совет, КПСС-эй Центральна Комитет хүсэнэ.

Парти, правительствынгаа энэ уряада харюу болгон, КПСС-эй XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бэелүүлхын түлөө, манай орон дотор коммунизмын илан мандахын түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр тэмсэе!

Глезосэй ами наһан абарагдаха ёһотой!

Совет уран зохёолшодой мэдүүлгэ

«Манолис Глезосэй хэрэг» гэдэгэй Грециин сэрэгэй сүүдтэ хаража үзэгдэхэеэ байһан тухай мэдээсэлые бидэнэр, совет уран зохёолшод, угаа ехээр сэдьхэлээ хүдэлгэн, һанаагаа зобоон угтабабди. Гитлеровскэ эзэмдэлгэдэ эсэргүү баатарлиг тэмсэл хэжэ байха үедэнь өөрынгөө арадые алдаршуулһан эрэлхэг зоригто антифашист, гайхамшагта патриодто үхэлэй аюул тохёолдоод байна. Энэ мэдээсэл жэгшүүритэй бузар муухай хэрэг мүн болоно. Энээнтэй хүн түрэлтэнэй һанал бодолшье, һэшхэлшье эбсэжэ шадахагүй.

Манолис Глезос магтан дуулахаар Грециин национальна герой гэжэ бидэнэр—уран зохёолой ажал хэдэн олон жэлдэ хэһэн хүнүүд — тоолонобди. Тэрээндэ эрхэ сүлөөнь дахяад олгогдохогүй гэжэ бидэнэр этигэнэгүйбди, этигэжэ шадахашьегүйбди. Хэрбээ Глезосэй хэһээгдээд байгаа гээшэ һаа, энээниие хүсэгшэдэй, алууршын гарые зогсоохые хүсөөгүйшэдэй нэрэ хэтэ үедэ мартагдашагүйгөөр шоо шобто харагдаха.

Үнэн зүб ябадалые, энэрхы сэдьхэлые хараадаа абан, бидэнэр Глезосые аршалан хамгаалха шанга эрилтэ хэнэбди. Бидэнэр манай үе сагай эгээн эрхим, эгээн үнэн сэхэ хүнүүдэй нэгые хэһээхэ ябадал зайсуулхыень уряалан Грециин правительствода, грек арадта, нэрэ хүндэ, һайн һайхан хэрэг гэдэгые үнэн зүрхэнһөө мэдэрдэг бүхы хүнүүдтэ ханданабди.

Глезосэй ами наһан абарагдаха ёһотой!

К. Федин, М. Шолохов, Л. Леонов, А. Твардовский, Н. Тихонов, Л. Соболев, Н. Погодин, И. Эренбург, Б. Полевой, М. Исаковский, В. Катаев, С. Щипачев, С. Маршак, Ф. Панферов, А. Корнейчук, М. Турсун-Заде, Н. Грибачев, П. Бровка, А. Сурков, И. Абашидзе, Г. Марков, К. Паустовский, Н. Бажан, А. Арбузов, Л. Кассиль, М. Ауэзов, К. Симонов, Л. Никулин, И. Андроников, Е. Поповкин, А. Чаковский.

1959 оной нэгэдэхи хахадта мал ажалай продуктнуудай гүрэндэ бүри ехээр худалдагдаһан тухай

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Центральна Статистическэ Управлениин мэдээсэл

КПСС-эй XXI съездын шиидхэбэринүүдээр табигдаһан долоон жэлэй түсэбэй даабаринуудые болзорһоонь урид дүүргэхэ талаар абаһан уялгаяа бэелүүлэн, хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд жэлэй нэгэдэхи хахадта малай тоо толгой саашадань олошоруулжа, мал ажалай продукт элбэгээр абажа, гүрэндэ худалдажа, ехэ амжалта туйлаба.

Мяха худалдаха хахад жэлэй түсэб 135 процент, һү—108 процент, үндэгэ—116 процент, нооһо—108 процент дүүргэгдээ.

2 миллион 581 мянган тонно мяхан (амидынь шэгнүүрээр), тайлбарилан хэлэхэдэ, 815 мянган тонно гэхэ гү, али үнгэрэгшэ жэлэй нэгэдэхи хахадһаа 46 процентээр үлүү ехэ мяхан худалдагдаа. 1953 оной энэ үедэ бэлэдхэгдэһэн, худалдагдаһанда орходоо 3 дахин шахуу ехэ мяхан үнгэрһэн хахад жэл соо худалдагдаа.

11 миллион 805 мянган тонно, тайлбарилан хэлэхэдэ, 2 миллион тонно гэхэ гү, али үнгэрэгшэ жэлэй нэгэдэхи хахадайхида орходоо 20 процентээр ехэ һүн худалдагдаа, 1953 оной энэ үедэ бэлэдхэгдэһэн, худалдагдаһанда орходоо 2,5 дахин ехэ, бүхы 1953 онойхидо орходоо 1 миллион 159 мянган тонно үлүү ехэ һүн үнгэрһэн хахад жэл соо худалдагдаа.

4 миллиард 331 миллион, тайлбарилан хэлэхэдэ, 1 миллиард 32 миллион гэхэ гү, али үнгэрэгшэ жэлэй нэгэдэхи хахадайхида орходоо 31 процентээр олон үндэгэн бэлэдхэгдээ. Бүхы 1953 ондо бэлэдхэгдэһэндэ орходоо 1,7 дахин олон үндэгэн үнгэрһэн хахад жэл соо худалдагдаа.

236 мянган тонно, тайлбарилан хэлэхэдэ, 34 мянган тонно гэхэ гү, али үнгэрэгшэ жэлэй нэгэдэхи хахад жэлэйхидэ орходоо 17 процентээр ехэ, 1953 оной энэ үеынхиһөө 1,8 дахин ехэ нооһон худалдагдаа.

Мал ажалай талаар үнгэрһэн хахад жэл соо туйлагдаһан амжалта 1959—1965 онуудта СССР-эй арадай ажахые хүгжөөхэ даабарита тоонуудаар хараалагдаһан даабаринуудые ороной колхоз, совхозуудай болзорһоонь урид дүүргэхэ хэрэгтэ түрүүшын ехэ алхам хэһыень гэршэлнэ.

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй дэргэдэхи Центральна Статистическэ Управлени.

ҮНДЭР ШАН ШЭНЭ АМЖАЛТАДА УРЯАЛНА

☆ Хүдэлмэришэн ангиин бэлэг ☆

Аха дүү арадуудай 300 жэлэй түүхэтэ һайндэр үнгэргэгдэбэ. Республикымнай промышленностиин хүдэлмэришэд энэ һайндэрые шэн зоригто ажалаараа угтаһан байна. Предприяти бүхэнэй коллектив абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэжэ, туйлаһан илалтаяа улам арьбадхахаар шиидэнхэй.

Республикымнай Арадай ажахын соведэй предприятинуудай коллективүүд социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсан, продукци үйлэдбэрилхэ хахад жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид үлүүлэн дүүргэбэ. **Улан-Удын шэлэй заводой** хүдэлмэришэд хахад жэлэйнгээ даалгабариһаа гадуур 51 мянган дүрбэлжэн метр шэл, **модоной заводойхид**—26 мянган кубометр хюрөөдэмэл модо, **Тимлюгэй заводойхид**—2 миллион хэһэг шифер Эхэ оронойнгоо шэнэ барилгануудта бэлэглээ.

Үнгэрһэн зургаа һара соо **сэмбын фабрикын** хүдэлмэришэд 36 мянган метр сэмбэ, **Кяхтын гуталай фабрикынхид**—1400 паар арһан гутал даалгабариһаа гадуур үйлэдбэрилөө. Совнархозой эдеэ хоолой управлениин предприятинууд баһал һайнаар хүдэлмэрилжэ, 741 тонно мяха, 546 тонно колбаса, 400 мянга гаран банка консервэ, хэдэн зуун тонно һү худалдаа наймаанда гаргаһан байна.

Һайндэрэй урдахи мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаһан Галуута Нуурай шахтернууд, «Механлит» заводой хүдэлмэришэд онсо шалгараа.

П. Хантаев.

Үндэгэ олоор абана

Республикымнай ажалшад, малшад түрэлхи Бурят оронойнгоо түүхэтэ һайндэрые баяр баясхалангай оршон байдалда үнгэргэбэ гээшэ. Энэ гайхамшагта үдэрые ажалай бэлэгээр угтахын түлөө мүрысөөндэ оролсон, Түнхэнэй аймагай «Путь коммунизма» колхозой шубуушан Гарма Кириллова ажалдаа һайн амжалта туйлаа. Нүхэр Кириллова байгша оной үнгэрһэн 6 һарын туршада өөрынгөө хаража байһан тахяа бүриһөө дунда зэргээр 70-аад шахуу үндэгэ абанхай. Тиигэжэ үндэгэ абаха, тэрэниие гүрэндэ тушааха, худалдаха жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргээ.

— Мүнөө республикымнай дээдэ шан — Ленинэй ордентой болоод байхада, бидэнэр ажал хүдэлмэридөө улам урмашан зоригжон, КПСС-эй XXI съездын табиһан асари ехэ зорилгонуудые нэрэтэй солотойгоор бэелүүлжэ, долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын түлөө хэзээ хэзээнэйхиһээ эршэмтэйгээр ажаллаха ёһотой байнабди. Тиимэһээ бишье энэ ехэ хэрэгтэ хубитаяа оруулхаар шиидэнхэйб. Энэ жэлэй эсэс болотор өөрынгөө хаража байһан тахяа бүриһөө 85—90 үндэгэ абажа тушааха, худалдаха зорилго урдаа табинхайб,—гэжэ нүхэр Кириллова мэдүүлнэ.

Шубуушан Гарма тахяануудтаа ороохо тарянай зүйл, хэршэһэн ургамал, ногоо горьтойгоор эдюулнэ. Үсөөн үндэгэлдэг болоһон тахяануудые илгаад, тусгаар тэжээлдэ байлгажа, үндэгэ олоор абана. Харин 2—3 жэлһээ дээшэ болоһон наһатай, хүгшэрһэн тахяануудые шахаад, мяханда тушаадаг байха юм. Гадна шубуудайнгаа байрые шииг нойтогүй, хуурай, сэбэр, һаруул байлгахын түлөө ходо оролдодог байна.

С. Андыков.

☆ БОЛЗОРҺООНЬ УРИД ДҮҮРГЭХЫН ТҮЛӨӨ

Кабанскын аймагай колхозууд болон совхозой ажалшад байгша ондо һү, мяха, нооһо, үндэгэ болон хүдөө ажахын бусад продуктнуудые ехээр абаад, долоон жэлэйнгээ түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхэ тээшэ шиидхэхы алхам хэжэ, правительствынгаа дээдэ шангые эрхим ажалаараа харюулхаар шиидэнхэй.

Аймагай Сталинай нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиинхид (түрүүлэгшэнь нүхэр Сюсин) гүрэндэ мяха, һү тушааха, худалдаха хахад жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргээд, мүнөө эдэ продуктнуудые түсэбһөө гадуур худалдажа байнхай. Мүн эндэхид һаяар гүрэндэ үндэгэ, нооһо худалдаха жэлэйнгээ түсэб дүүргэхэнь.

«Коммунизм» колхозойхид (түрүүлэгшэнь нүхэр Брянский) гүрэндэ мяха худалдаха хахад жэлэй түсэб 140 гаран процент, һү—100 процент, нооһо тушааха жэлэйнгээ түсэб үлүүлэн дүүргэбэ.

А. Бусурманов.

Коммунистическэ ажалай ударник

Антон Изотович Черепанов Улан-Удэ станциин вагонно деподо токарь-бондажнигаар 10 гаран жэл соо ажаллана. Мүнөө Антон Изотович 62-той болоо, гэбэшье хүнгэн дорюунаар ажаллажа үргэлжэлһөөр.

Партиин XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэрие бэелүүлэн, нүхэр Черепанов бүгэдэ арадайнгаа социалистическэ мүрысөөндэ оролсожо, долоон жэлэй түрүүшын жэлэй түсэбые дүүргээд байна. Энэ хүдэлмэришэн мүнөө 1960 оной түсэбөөр ажаллана. Һая Антон Изотович Черепановта коммунистическэ ажалай ударнигай нэрэ зэргэ олгогдобо.

Һүүлэй үедэ энэ хүдэлмэришэн ажалһаа таһалдангүй табан хүниие өөрынгөө мэргэжэлдэ һургаа.

Д. Капустин.

Советскэ хэблэлэй гол зорилго

КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй тогтоол хүдэлмэришэд, колхознигууд болон советскэ интеллигенцидэ, Советскэ Союзай бүхы ажалшадта хандаһан ЦК-гэй Пленумэй Хандалга, Пленум дээрэ нүхэр Н. С. Хрущевой хэлэһэн үгэ коммунизм байгуулжа байһан олон миллион ажалшадай зүрхэндэ шэнэ хүсэ зориг бадаруулба. ЦК-гэй энэ Пленум арадай ажахын бүхы һалбаринуудта техническэ дэбжэлтэ туйлаха талаар, партиин XXI съездын түүхэтэ шиидхэбэринүүдые бодото дээрэнь дүүргэхэ талаар тодорхой хэмжээ-ябуулгануудые хараалһан байна. Тэрэшэлэн химическэ болон текстильнэ промышленностиие саашадань хүгжөөхэ талаар хэмжээнүүдые хараалаа.

Техническэ дэбжэлтэ туйлаха талаар партиин хараалһан хэмжээябуулгануудые бодото дээрэнь бэелүүлхэ хэрэгтэ хэблэл шухала үүргэ дүүргэхэ байна.

Хэблэлэй түрүүшын зорилго юуб гэхэдэ, КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй шиидхэбэри болон материалнуудые хүн бүхэндэ ойлгуулжа үгэхэ болоно. КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй баталан абаһан тогтоол соо ингэжэ хэлэгдэнэ: **«Коммунистическэ байгуулалтын мүнөө үедэ арадай ажахын бүхы һалбаринуудта техническэ дэбжэлтэ туйлахын түлөө тэмсэл бүгэдэ арадай шухала хэрэг боложо, эмхидхэлэй ехэ хүдэлмэри ябуулхые бүхы партийна, профсоюзна, комсомолой организацинуудһаа эринэ.**

Коммунистическэ общество байгуулгада техническэ дэбжэлтын ямар ехэ удхашанартай байһаниие ажалшадта гүнзэгыгөөр ойлгуулжа үгэхэ, наука болон техникын туйлалтануудтай тэдэниие танилсуулха гээшэ тон шухала хэрэг мүн. Энэ хэрэгтэ хэблэл, кино, радио, телевидени үргэнөөр хэрэглэхэ хэрэгтэй. Хүдэлмэришэн бүхэнэй, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэдэй эрдэм болбосоролоо, шадабари мэргэжэлээ дээшэлүүлхэ, техническэ дэбжэлтые түргэдхэхэ, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ хэрэгтэ научно-техническэ пропаганда туһалха ёһотой».

Пленумэй шиидхэбэринүүд, Хандалгын дүлэтэ халуун үгэнүүд олон миллион советскэ хүнүүдэй зүрхэндэ шэнэ зориг хүсэ бадаруулба. Долоон жэлэй түсэбые болзорһоонь урид дүүргэхын, техническэ дэбжэлтэ туйлахын түлөө дэлгэрһэн бүгэдэ арадай мүрысөөн тухай мэдээсэл Эхэ оронноймнай зүг бүхэнһөө абтажа байна. Манай хэблэл энэ мүрысөөнэй ябасые харуулха зуураа, үргэлжэ дээрэнь оньһожоруулгын, үйлэдбэриин процессүүдые автомат зэбсэгээр хангаха асуудалнуудые тодорхойгоор харуулха уялгатай. Тиихэ зуураа үйлэдбэри дээрэ түрүү дүй дүршэл хэрэглэхэ шэнэ үүсхэлые үргэнөөр дэмжэхэ, шэнэ техникэдэ хайша хэрэгээр хандаха, түрүү новаторнуудай хүдэлмэриин баян дүй дүршэлые тоохогүй ябадалтай эрид шууд тэмсэхэ шухала. Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, үйлэдбэри дээрэ техническэ культура байгуулха хэрэгтэ саг үргэлжын анхарал хандуулжа байха гээшэ коммунист, советскэ хүн бүхэнэй уялга гэжэ ойлгуулха хэрэгтэй. Техническэ дэбжэлтые түргэдхэхэ, ажалай эмхидхэлые һайжаруулха талаар экономическа районуудай предприятинуудай коллективүүдэй, бригадануудай болон коммунистическэ ажалай ударнигудай гаргаһан үнэтэ үүсхэлые бүхы хэмжээгээр дэмжэхэ гээшэ газетэнүүдэй үдэр бүриин уялга болоно.

КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумдэ бэлэдхэлэй үедэ Сталинска областиин газетэнүүд партийна организацинуудтай хамта шахта болон заводуудта, барилга дээгүүр үйлэдбэрие оньһожоруулха, автомадаар зэбсэглэхэ асуудалнуудаар рейдовэ шалгалта үнгэргэһэн байна. Энэ шалгалтадань 20 мянга шахуу хүдэлмэришэн-корреспондент, үйлэдбэриин түрүүшүүл, мэргэжэлтэд хабаадалсаа. Шалгалтада хабаадагшад элдэб дутагдалнуудые элирүүлхэһээ гадна, тэдэниие усадхаха хэрэгтэ ехэ туһа хүргөө.

ЦК-гэй июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдтэ харюу болгон, Харьковай «Серп и Молот» заводой хүдэлмэришэн-корреспондентнүүд үйлэдбэри дээрэ шэнэ техникэ хэрэглэхэ асуудалаар рейдэвэ шалгалта үргэнөөр үнгэргэхые республикынгаа бүхы хүдэлмэришэн-корреспондентнүүдые һаяхан уряалба. Украинын хэблэл хүдэлмэридөө хүдэлмэришэн-корреспондентнүүдые үргэнөөр хабаадуулан, долоон жэлэй зорилгонуудые ойлгуулха хүдэлмэрие улам үргэдхэнэ. Тэрэшэлэн «Московская правда», «Ленинградская правда», «Социалистический Донбасс» болон бусад олон газетэнүүд коммунистическэ ажалай ударнигуудые, долоон жэлэй түрүүшүүлые хүдэлмэридөө улам олоор хабаадуулна. Манай бүхы хэблэл долоон жэлэй түсэбые уридшалан дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн бүгэдэ арадай мүрысөө үргэнөөр харуулха зуураа, техническэ дэбжэлтэ туйлаһан тухай, түрүү предприятинуудта шэнэ техникэ шадамараар хэрэглэжэ байгшадай дүй дүршэлые тодорхойгоор бэшэхэ ёһотой. Газетэ болон журналнууд техническэ дэбжэлтын талаар гээгдэнги һанал бодолтой, шэнэ техникэ хэрэглэлгэдэ һаад ушаруулха ябадалтай эрид шууд тэмсэхэ, мүнгэ зөөри арьбалха, ажахыгаа зүбөөр хүтэлбэрилхэ аргануудые һайшаан дэмжэхэ уялгатай.

Манай хэблэлэй хуудаһануудта экономикын, үйлэдбэриин технологиин, ажалай новаторнуудай дүй дүршэл тухай, СССР дотор техническэ дэбжэлтын гол замууд тухай статьянууд улам олоор бэшэгдэдэг болобо. Хэблэлдэмнай иимэ һайшаалтай хүдэлмэриин хэгдэжэ байбашье, зарим газетэнүүдэй хүдэлмэридэ байһан дутагдалнуудые обёоронгүй гаража болохогүй. Техническэ дэбжэлтын гол асуудалнуудые харуулхын тула манай журналистнууд экономико болон техникэ һайнаар мэдэхэ, тэрэшэлэн өөһэдынгөө мэргэжэлые дээшэлүүлхэ, эмхидхэлэй хүдэлмэриие мэдэхэ уялгатай. Заримдаа технико-экономическа асуудалаар бэшэгдэһэн статья юрын халирхай информаци болодог байна. Зарим газетэнүүд үйлэдбэриин шиидхэгдэхэ ёһотой бусад асуудалые хэрэглэнгүй үнгэрдэг заншалтай.

Энэ мэтын дутагдалнуудые усадхахын тула газетэ бүхэнэй редакци хүдэлмэришэдтэй, хүдөө бэшэгшэдтэй холбоо барисаатайгаар ажаллаха байна. Мүн инженер, конструктор, эрдэмтэдэй, ажахын, партийна, советскэ, профсоюзна, комсомолой хүдэлмэрилэгшэдэй туһаламжа хэрэглэхэ шухала. Хэблэлэй хүдэлмэридэ уран зохёолшодые, экономистнуудые, философуудые хабаадуулан, публицистическэ материалай удхые һонирхолтой болгохо хэрэгтэй.

Советскэ хэблэлэй арга, хүсэн тон ехэ. Манай хэблэл шэнэ общество байгуулжа байһан олон миллион хүнүүдые марксизм-ленинизмын туг доро жагсаан, урагшаа дабшахыень уряалдаг гээшэ.

(«Правда» газетын июлиин 7-ной түрүү бэшэгһээ).

США-гэй Штадуудай хэдэн губернаторнууд Н. С. Хрущевтой уулзаба

СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшэ Н. С. Хрущевтой Советскэ Союзда ерээд байһан Америкын Штадуудай губернаторнууд: Л. Коллинз (Флорида штат), Д. Клайд (Юта штат), Д. Дэвис (Хойто Дакота штат), С. Макниколз (Колорадо штат), Р. Майнер (Нью-Джерси штат), Р. Смайли (Айдахо штат), Л. Ходжес (Хойто Каролина штат), мүн тэдээнтэй хамта ябалсагшад июлиин 7-до Кремль соо уулзажа хөөрэлдөө. Н. С. Хрущев Америкын айлшадай асуудалнуудта харюусаһан байна.

Хариин гүрэнүүдэй культурна харилсаа холбоо байгуулха гүрэнэй комитедэй түрүүлэгшэ Г. А. Жуков хөөрэлдөөндэ хабаадаа.

КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй шиидхэбэринүүдые республикымнай ажалшад үнэн зүрхэнһөө һайшаана

Ажалайнгаа бүтээсые хоёр дахин дээшэлүүлбэ

Улан-Удын хоёрдохи хилээмэнэй заводой коллектив Россин гүрэнтэй Бурят оронoй һайн дураараа нэгэдэһээр 300 жэлэй ойн һайндэрые, мүн КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумые угтуулан, социалистическэ мүрысөөндэ оролсоод, хахад жэлэйнгээ түсэбые болзорһооһь урид, июниин 5-да дүүргэжэ, түсэбһөө гадуур хоёр миллион түхэригэй продукци гаргаһан юм.

Завод соогоо дэлгэрһэн мүрысөөндэ А. Варфоломеевагай хүтэлбэрилдэг бригада түрүү һуури эзэлнэ. Бригадын гэшүүд эдэ үдэрнүүдтэ даалгабаряа 150 процент дүүргэнэ. Макаронно цехтэ ажалладаг Елена Богдановагай бригада халаанайнгаа даалгабарие 130 процент дүүргэдэг болонхой.

Хилээмэ баригшадай ажалые хүнгэдхэхын тула ехэ хүдэлмэри хэгдэнэ. Эндэ мүнөө шэнэ транспортёр табигдажа, пээшэнһээ склад хүрэтэр хилээмэн транспортёроор дамжуулагдан эльгээгдэнэ.

Шэнэ жэлһээ хойшо энэ заводто хилээмэ эһээхэ хоёр агрегат тодхогдонхой. Агрегадуудай тодхогдохоһоо хойшо хилээмэн шанар һайнтайгаар гаргагдадаг, ажалай бүтээсэ дээшэлһэн байна. Һаяар хилээмэнэй эһээбэри худхаха агрегат тодхогдожо, ашаглалгада орохонь.

Заводойхид үйлэдбэридөө шэнэ техникэ хэрэглэһэнэй, ажалаа оньһожоруулһанай ашаар энэ жэлэй зургаан һарын турша соо үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо ажалайнгаа бүтээсые хоёр дахин дээшэлүүлжэ, продукциин өөрын үные хахад процентээр доошолуулжа шадаа.

КПСС-эй ЦК-гэй июниин Пленумэй тогтоолые тус заводой коллектив ехээр һайшаан дэмжээд, шэнэ уялга абаба. Эдэнэр үйлэдбэриин шэнэ дэбжэлтэ туйлажа, жэлэйнгээ түсэбые декабриин 1-дэ, долоон жэлэйнгээ программые 6 жэлдэ дүүргэхэ гэжэ шиидэбэ.

Б. Доржиев.

Железнодорожно райгүйсэдкомой таһагые даагша.

Коммунистическэ ажалай бригадынхид шалгарна

Ээрын леспромхозой модошод Россин гүрэнтэй Бурят оронoй нэгэдэһээр 300 жэлэй ойн һайндэрэй хүндэлэлдэ мүрысэжэ, модо бэлэдхэхэ, шэрэхэ, шпала хюрөөдэхэ хахад жэлэйнгээ түсэбые болзорһооһь урид, июниин 27-до дүүргэбэ. Эдэнэр түсэбһөө гадуур июлиин 1 болотор 2000 кубометр модо бэлдээд, 80 вагондо модо ашажа, гүрэнэй шэнэ барилгада эльгээбэ.

Мүрысэгшэдэй дунда Василий Шокоревой, Климентий Симоновэй хүтэлбэрилдэг коммунистическэ ажалай бригаданууд онсо шалгарба. Бригадын гэшүүд ехэ бүтээсэтэйгээр ажаллана. И. Шурыгинай, П. Стрежневой, П. Агафоновой, В. Эрдынеевэй модо шэрэдэг автомашинын экипажууд эрхим амжалта туйлана.

Н. Дабаин.

Пленумэй шиидхэбэринүүдые шудална

Улан-Удын судна бүтээдэг заводой коллектив КПСС-эй Центральна Комитедэй июниин Пленумэй хүндэлэлдэ шэнэ уялга абаһан байгаа. Мүнөө заводойхид хахад жэлэйнгээ түсэбые дүүргэжэ, хэлэһэн үгэдөө хүрэбэ.

Завод дээрэ коммунистическэ ажалай бригадын хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө 8 бригада тэмсэжэ байна. Гадна 150 гаран хүн коммунистическэ ажалай ударнигай нэрэ зэргэ олохын түлөө тэмсэнэ. Эдэнэрэй олонхинь үдэр бүриингөө даалгабарие 150 процентһээ доошо бэшээр дүүргэнэ.

Заводто залуу хүдэлмэришэд ехэ олон юм. Энэ жэлдэ ФЗО һургуули дүүргэһэн залуу хүбүүд электрогагнууршадаар хүдэлнэ. Эдэнэр халаанайнгаа даалгабарие 200 процентһээ үлүү дүүргэдэг.

КПСС-эй Центральна Комитедэй Пленумэй Хандалгаар зоригжоһон судна бүтээгшэд ажалдаа бүри һайн амжалта туйлаха гэжэ шиидэбэ.

Зураг дээрэ: Улан-Удын судна бүтээдэг заводой залуу электрогагнууршад КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй материалтай танилсажа байна.

Д. Балдановай фото, текст.

Долоон жэлые—зургаан жэлдэ

«Багашье, ехэшье юумэндэ, үйлэдбэриин участок бүхэндэ арьбалалта хэгты, продукциин шанарые улам һайжаруулагты, өөрынь үные химдаруулагты. Граммууд сугларжа тоннонууд болодог, копейкэнүүд, солхообонууд хамтаржа миллион, миллиард түхэриг болодог»...гэжэ партиин Центральна Комитедэй һаяхан болоһон Пленумэй Хандалга соо хэлэгдэнэ. Партиингаа энэ уряада харюу болгон, Улан-Удын «Механлит» заводой хүдэлмэришэд ажалай бүтээсые дээшэлүүлхын, мүнгэ зөөри арьбадхахын түлөө тэмсэжэ ороо. Д. Б. Сельверовэй хүтэлбэрилдэг бригада коммунистическэ ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэһөөр үнихэнэй. Мүнөө тус бригадынхид долоон жэлэй түсэбые 6 жэл соо дүүргэхын түлөө дэлгэрһэн бүгэдэ арадай мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Халаан бүхэнэйнгөө нормые хоёр дахин шахуу дүүргэнэ.

Тэдэнэр ажалайнгаа бүтээсые дээшэлүүлхын зорилгоор машина, техникээ дүүрэн хүсөөрнь ашаглана, продукциингаа өөрынь үные химдаруулна, мүнгэн зөөри арьбална. Эдэнэр уралан нарижуулгын талаар ехэ юумэ хэнэ. Нүхэр Сельверов өөрөө заводойнгоо түрүү уралан нарижуулагшадай нэгэн юм. Һүүлшын үедэ тэрэнэй оруулһан уралан нарижуулгын хоёр дурадхалһаа предприятинь жэл соо 12 мянга гаран түхэриг арьбалха аргатай болоо.

Урдань моторно цехтэ машинын блогуудые тошиилдохо түхеэрэлгын үгы дээрэһээ тэдэнь хаягдадаг байгаа. Давид Будеевич Сельверовэй зохёон бүтээһэн түхеэрэлгэ дээрэ тэдэ блогууд тошиилдогдодог боложо, аяар Минскын, Ярославска областиин заводуудһаа асарагдахаяа болёо. Бригадын гэшүүн Геннадий Яцук бригадирайнгаа ухаалан зохёоһон тошиилдолгын станогто хүдэлмэрилжэ, нормоёо холо үлүүлэн дүүргэнэ.

Нүхэр Сельверов «Механлит» заводто долоон жэл соо хүдэлжэ байна. Ажалай баян дүршэлтэй болоһон Давид Будеевич коммунистическэ ажалай бригадые хүтэлбэрилнэ. Өөрыногөө шадабари мэргэжэлые саг үргэлжэ дээшэлүүлхэ зуураа, залуушуулые шэнэ мэргэжэлдэ һургана. Бригадын гэшүүдэй нэгэн Римарев гэгшэ нёдондо 9-дэхи класс дүүргэһэнэйнгээ һүүлээр заводто һурагшаар ерэһэн юм. Эндэ нүхэдэйнгөө туһаламжаар хүдэлмэрилжэ байгаад, үдэшын һургуулиин арбадахи класс дүүргэжэ гараба.

Түрэл партиингаа ЦК-гэй июниин Пленумэй тогтоолтой танилсаад байхадаа, тус бригадынхид долоон жэлэйнгээ даалгабарие 6 жэл соо заатагүй дүүргэхэ гэжэ шиидэбэ.

К. Халтанов.

Россин гүрэнтэй Бурят оронoй нэгэдэһээр 300 жэлэй ойтой дашарамдуулан ерэһэн амаршалгын телеграмманууд

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумд[э] Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ КПСС-эй Бурядай обкомдо

Россин гүрэнтэй Бурят оронoй һайн дураараа нэгэдэһээр 300 жэлэй ойн найраар дашарамдуулан, Монголой Арадай Республикын Арадай Ехэ Хуралай Президиум, Монголой Арадай Республикын Министрнүүдэй Совет, Монголой арадай революционно партиин Центральна Комитет бүхы монгол арадай үмэнэһөө Бурядай Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын аха дүү бүхы ажалшадые халуунаар амаршална. Агуухэ ород арадтай хуби заяагаа хэтэ мүнхэдөө холбоһон бурят арадта энэ ой үндэһэ яһатанай ехэ найр мүн.

Хойшо хойшодоо Бурят оронoй экономическа, соёл культурынгаа талаар хүгжэхэ, Бүхэроссин революционно хүдэлөөндэ бурят арадай хамжан орохо хэрэгтэ Россин гүрэнтэй Бурят оронoй нэгэдэһэн ушар айхабтар ехэ түрүү удхашанартай байгаа.

Агуухэ Октябриин социалистическэ революци илан мандажа, Россин ажалшадые, тэрэ тоодо бурят арадые социальна болон национальна дарлалта мүлжэлгэһөө хойшоргүйгөөр хахасуулаа, Бурят оронoй түүхэдэ шэнэ үе галаб нээгээ.

Совет засагай жэлнүүдтэ Бурят орон Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин хүтэлбэри доро, агуухэ ород арадай саг үргэлжын туһаламжаар капиталистическэ үеын хүгжэлтые алас гаража, феодализмһаа сэхэ социализмда ороо, Советскэ Союз дотороо һалбаран хүгжэжэ байгаа индустриально-колхозно Автономно Республика болоо гэжэ монгол арад тон ехэ баяр баясхалантайгаар тэмдэглэнэ.

Бурят оронoй ажалшадай ажахын болон культурна байгуулалтын амжалтанууд болбол КПСС-эй ленинскэ сэсэ мэргэн политикые хэлбэришэгүйгөөр бэелүүлһэнэй аша үрэ мүн. Манай арад бурят арадай аха дүүгэй туһаламжые үндэрөөр сэгнэдэг юм. Агуухэ ород арадай түлөөлэгшэдтэй хамта тэдэнэр манай оронoй гүрэн түрын болон ажахын-культурна байгуулалтадамнай хододоо туһалжа бай[гаа]. Мүнөөшье шэнэ газарнуудые ашаглаха хэрэгтэмнай Со[ветскэ] Бурят оронһоо ерэһэн мэргэжэлтэд ород арадай, СС[СР]-эй бусад арадуудай түлөөлэгшэдтэй хамта манда аха дүү[гэй] ехэ туһаламжа үзүүлжэ байна. Энэ хадаа монгол, совет а[ра]дуудай аха дүүгэй хани барисаанай бүри бэхижэжэ бай[гаа] үшөө дахин гэршэлнэ. Совет, монгол арадуудай хани [ба]рисаан эбдэршэгүй бата бэхи.

Ороноо эртэ урдын гээгдэлһээ гаргаха, шэнэ социал[ис]тическэ Монгол оронние байгуулха хэрэгтэмнай аха дүү[гэй] саг үргэлжын туһаламжа үзүүлжэ байһанайнь түлөө агуу[хэ] нүхэртөө—баатар совет арадта Монгол Арадай Республик[ын] ажалшад тон ехэ мэдэрэл болон баяр баясхалангаа хүр[гэ]нэ. Социалистическэ бусад оронуудай арадуудтал адл[и] совет арадтай гар гараа барилсан урагшаа дабшажа, өө[р]дынгөө орон дотор социализм байгуулха асари ехэ зор[ил]гонуудые бэелүүлхээр монгол арад эрид шиидэнхэй.

КПСС-эй түүхэтэ XXI съездээр табигдаһан СССР до[тор] коммунизм үргэн далайсатайгаар байгуулха асари ехэ [зо]рилгонуудые бэелүүлгэдээ гайхамшагта амжалтануу[д] туйлахыень Монголой Арадай Республикын Арадай Е[хэ] Хуралай Президиум, Монгол Арадай Республикын М[и]нистрнүүдэй Совет, Монголой арадай революционно парти[ин] Центральна Комитет Советскэ Бурят оронoй ажалша[д]тай үнэн зүрхэнһөө хүсэнэ.

Бурядай Автономно Советскэ Социалистическэ Респ[уб]лика мандаха болтогой!

Совет, монгол арадуудай аха дүүгэй бата бэхи хани [ба]рисаан мандаха болтогой!

Агуухэ совет арад—коммунизм байгуулжа байгаа, ам[ж]лан тайбанние, арадуудай хоорондохи хани барисае са[х]хамгаалжа байгаа арад мандаха болтогой!

МНР-эй Арадай Ехэ Хуралай Президиум. МНР-эй Министрнүүдэй Совет. МНРП-гэй Центральна Комитет.

Улан-Удэ, облпрофсоведтэ

Россин гүрэнтэй Бурят оронoй һайн дураараа нэгэдэһээр 300 жэлэй ойн ехэ найраар, республикынтнай Ленинэй орденоор шагнагдаһантай, промышленность болон хүдөө ажахын түрүүшүүлэй наука болон культурын ажал-ябуулагшадай, партийна, советскэ, профсоюзна, комсомольско болон бусад организацинуудай хүдэлмэрлэгшэдэй правительственна шагналда хүртэһэнтэй дашарамдуулан, ВЦСПС-эй Президиум республикын бүхы хүдэлмэришэд, алба хаагшад[ые], бүхы ажалшадые халуунаар амаршална. Манай оро[н] дотор коммунистическэ байгуулалтын асари ехэ з[о]рилгонуудые бэелүүлгэдэ шэнэ ехэ амжалтануудые туйлахыень ВЦСПС Бурядай АССР-эй бүхы ажа[л]шадта хүсэнэ.

ВЦСПС-эй түрүүлэгшэ ГРИШИН.

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ КПСС-эй Бурядай обкомдо

Россин гүрэнтэй Бурят оронoй һайн дураараа нэгэдэһээр 300 жэлэй ойн баярай найрта уриһанайтнай түлөө үнэн зүрхэнэй баясхалан хүргэнэбди. Үндэһэн ехэ найраартнай амаршалаад, Бурядай Автономно Советскэ Социалистическэ Республикын аха дүү ара[д]та саашадаа бүри ехэ амжалта туйлахыень хүс[э]нэбди.

КПСС-эй МГК-гэй бюрогой даалгабаряар КПСС-эй Московско городской комитедэй секретар[ь] УСТИНОВ, Моссоведэй гүйсэдкомой даалгабаряар ажалшадай депутадуудай Московско городско[й] Соведэй гүйсэдкомой түрүүлэгшэ БОБРОВНИКО[В].

Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй Президиумдэ Бурядай АССР-эй Министрнүүдэй Соведтэ КПСС-эй Бурядай обкомдо

Россин гүрэнтэй Бурят оронoй һайн дураараа нэгэдэһээр 300 жэлэй ойн баяраар дашарамдуулан Чувашска АССР-эй Верховно Соведэй Президиум, Чувашска АССР-эй Министрнүүдэй Совет, КПСС-эй обком Бурядай АССР-эй бүхы хүдэлмэришэдые, таряашад болон интеллигенциие халуунаар амаршална. Бурят орон Россин гүрэндэ нэгэдэн орожо, бурят арадые ород арадтай, манай оронoй бусад арадуудтай дүтэлүүлһэн байна. Тингээд дарлагша ангиин, хаанта засагта эсэргүү тэдэнэй хамтын тэмсэл эмхидхээ, арадуудай аха дүүгэй бата хани барисаа бии болгоо. Хүниие хүнэй мүлжэхэ ябадалда эсэс табиһан Агуухэ Октябриин социалистическэ революци хаанта Россин бүхы арадуудта, тэрэ тоодо бурят арадта социальна болон национальна эрхэ сүлөө олгоо, арад бүхэнэй урда хүгжэлтын зам нээжэ үгөө. Совет засагай жэлнүүдтэ ленинскэ национальна политикые эрид шууд бэелүүлһэнэй, агуухэ ород арадай аха дүүгэй туһаламжа үзүүлһэнэй ашаар бурят арад экономико болон соёл культураяа хүгжөөлгэдөө айхабтар ехэ [амж]алта туйлаа. Аха дүү бурят арадай амжалтаар Сов[ет]скэ Чувашиин ажалшад баясажа долоон жэлэй түйсэб[ые] коммунистическэ байгуулалтын асари ехэ зорилгонууд[ые] бэелүүлхын түлөө дэлгэржэ байгаа бүгэдэ арадай тэмсэл[дэ] шэнэ, толормо амжалта туйлахыень Советскэ Бурят оро[нд]о хүсэнэ.

Манай Советскэ Эхэ орон мандаха болтогой!

Бурядай Автономно Советскэ Социалистическэ Респ[уб]лика мандаха болтогой!

Манай агуухэ оронoй арадуудай бата хани барис[аан] мандаха болтогой!

Олон үндэһэ яһатантай манай гүрэнэй эмхидхэхы, [у]суулхы хүсэн—Советскэ Союзай Коммунистическэ па[рти] мандаха болтогой!

Чувашска АССР-эй Верховно Соведэй Президиум. Чувашска АССР-эй Министрнүүдэй Совет. КПСС-эй Чувашска обком.

Ажалай түрүүшүүл дээдэ хайрада хүртэбэ

Россин гүрэнтэй Бурят оронoй һайн дураараа нэгэдэһээр 300 жэлэй ойн баярай алдарта һайндэрые республикымнай ажалшад туйлай ехэ дэбжэлтэтэйгээр угтаба. КПСС-эй Центральна Комитедэй, Советскэ правительствын сэсэн мэргэн хүтэлбэреэр, агуухэ ород арадай туһаламжаар Бурят арадай ехэ амжалта туйлаһаниинь, парти, правительстводаа бурят арадай хизаарлашагүй ехээр дурладаг байһаниинь, бурят, ород арадуудай, Советскэ Союзай бусадшье арадуудай бата бэхи хани барисаатай байһаниинь ойн баярай һайндэрэй үедэ элирэн харагдаа.

СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй, КПСС-эй Центральна Комитедэй эльгээһэн амаршалга тухай, республикые Ленинэй орденоор, тэрэшэлэн түрүү хүдэлмэришэдые, колхозниигуудые, культурын хүдэлмэрилэгшэдые, хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэдые орден, медальнуудаар шагнаһан мэдээсэлые дуулахадаа, манай республикын ажалшад илангаяа ехээр баясаһан байна. СССР-эй Верховно Соведэй Президиумэй Указаар 7 хүн Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртэбэ, 450 хүн Советскэ Союзай орден, медальнуудаар шагнагдаба. Үндэр дээдэ правительствын шагналда хүртэгшэдэй дунда оролдосотой һайнаар ажаллажа байһан хүдэлмэришэд, колхозниигууд бии. Ажалай түрүүшүүл промышленна предприятинуудта, колхоз, совхозуудта бүтээсэ ехэтэйгээр хүдэлжэ, промышленна, хүдөө ажахын продукци улам ехээр гаргалсана. Эдэ түрүү хүнүүд үйлэдбэриие нарижуулан һайжаруулхые оролдодог, обществодо аша туһа хүргэхэ гээшые юунһээшье үлүүгээр һанадаг коммунистическэ үндэр дээдэ үзэл бодолтой хүнүүд юм. Эдэнэр эршэмтэй һайнаар ажаллахынгаа хажуугаар, баян дүй дүршэлөө залуушуулда дамжуулан үгэдэг, ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаададаг. Парти, правительствын шагналда хүртэгшэдэй олонхинь нютагай Соведүүдэй, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй, Россин Федерациин, СССР-эй Верховно Соведэй депутадуудаар, коммунистнуудынь—партийна комитедүүдэй гэшүүдээр һунгагдаһан.

Совет засагай жэлнүүдтэ республика дотороо томо томо предприятинууд байгуулагдаа. Гайхамшагта хүдэлмэришэд, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд урган гараа. Эрхимүүдэй эрхимынь правительствын дээдэ хайрада хүртэһэн байна. Ленинэй ордентэ паровозо-вагонно заводой слесарьнуудэй бригадын бригадир нүхэр Петр Петрович Милиндэ, Галуута-Нуурай рудоуправлениин 2/5 шахтын нүүрһэ малтагшадай бригадын бригадир нүхэр Гармажап Дабаевич Тучиновта Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэ зэргэ олгогдожо, Ленинэй орден, «Серп и Молот» гэжэ алтан медаль барюулагдаа. Нүхэр Милин Улан-Удын паровозо-вагонно заводто слесарьнуудэй бригадираар 22 жэлэй турша соо саг үргэлжэ ажаллажа, заводой түрүү хүдэлмэришэдэй тоодо оронхой. Энэ үе соо нүхэр Милин ажалай үльгэр жэшээ харуулжа, даалгабаряа жэл бүри 280—300 процент эрхим шанартайгаар дүүргэдэг юм. Предприятиингаа ажал хүдэлмэриие һайжаруулха, ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, эд зөөри арьбалха тушаа хэмжээ-ябуулганuудта нүхэр Милин эдэбхитэйгээр хабаададаг юм. Энэ хүдэлмэришэн саг үргэлжэ залуушуулда туһалхаһаа гадна, ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Нүхэр Тучинов 1948 ондо горнопромышленна һургуули һайнаар дүүргэһэнэйнгээ удаа Галуута-Нуурай 2/5 шахтада эльгээгдэһэн байгаа. Ажалдаа оролдосотой һайнаар хандаһанай ашаар нүхэр Тучинов халаанайнгаа даалгабарие саг үргэлжэ үлүүлэн дүүргэдэг боложо, нүүрһэ малтагшадай бригадын бригадираар томилогдоһон юм. Нүхэр Тучиновай бригада Николай Мамайн уряае Галуута-Нуурай рудоуправлениин шахтануудта хамагһаа түрүүн дэмжэһэн байна. Бригадын гэшүүд халаан бүриингөө даалгабарие 120—140 процент дүүргэнэ. Улан-Удын паровозно депогой машинист нүхэр Александр Иванович Елисафенко, хүдэлмэришэн Алексей Васильевич Золотарев, Зэдын комбинадай Холтосоной руднигай горно мастер нүхэр Андрей Евграфович Морозов, ПВЗ-эй фрезеровщик, СССР-эй Верховно Соведэй депутат нүхэр Марк Антонович Чернышов, мүн энэ заводой мүлигшэ нүхэр Федор Хабаевич Майков, Галуута-Нуурай 2/5 шахтын комплексно бригадын бригадир Владимир Федорович Яковлев Ленинэй орденоор шагнагшадай тоодо оролсоо. Эдэнэр булта үйлэдбэриин түрүүшүүл юм. Жэшээнь, нүхэр Елисафенко депо соогоо эрхим машинистнуудай тоодо оронхой. Энэ машинист 1936 онһоо таһалгаряагүй паровоз жолоодоно. Түрүү машинист һүүлшын хоёр жэл үлүүтэй саг соо хүндэ ашаанай 250 поезд жолоодоһон байна. Токарь нүхэр Золотарев 1939 онһоо эндэ ажаллана. Энэ үе соо нүхэр Золотарев мэргэжэл ехэтэй текарь боложо, һара бүриингөө даалгабарие 250—280 процент дүүргэдэг болонхой. Хүдөө тосхонһоо 1933 ондо Улан-Удын паровозо-вагонно заводой барилгада ерэһэн нүхэр Майков эрхим хүдэлмэришэн боложо, 1949 онһоо хоёр станок дээрэ ажаллана. Энэ хүдэлмэришэн һүүлшын 3 жэлэй турша соо жэл бүри 2-һоо дээшэ даалгабари дүүргэжэ, «Хүндэтэ түмэр замшан», «Эрхим паровозник» гэһэн значогуудаар шагнагдаа.

Ажалай Улаан тугай орденоор шагнагдагшадай дунда сэмбын фабрикын ноохо ээрэгшэ Елена Панфиловна Данилова, Мысовая станциин депогой паровозой машинист нүхэр Михаил Данилович Качин, «Механлит» заводой хэбшэн Галдан Линхобоевич Линхобоев, Тимлюйэхи барилга-хабсаралгын управлениин бригадир Сергей Владимирович Матросов, Галуута-Нуурай рудоуправлениин 2/5 шахтын электровозой машинист Тамара Александровна Пойлова, Галуута-Нуурай станциин депогой паровозой машинист Владимир Борисович Сампетов, Улан-Удын шэлэй заводой хүдэлмэришэн Федосья Ивановна Шеметова, Зэдын комбинадай үрэмдэлгын станогой машинист, РСФСР-эй Верховно Соведэй депутат Василий Григорьевич Шульгин эршэмтэй һайнаар ажалладаг юм.

Республикымнай загаһанай промышленность амжалтатайгаар хүгжэжэ байна. Загаһанай промышленностиин предприятинуудта, загаһанай ажал эрхилдэг колхозуудта олон зуун загаһашад оролдосотой һайнаар ажаллана. Тэдэнэрэй эрхимүүдынь правительствын шагналда хүртөө. Баргажанай-Адагай загаһанай комбинадай бригадир А. Н. Стулев, энэ комбинадай хүдэлмэришэн М. Л. Ефимова, Байкало-Кударын аймагай «Байкал» колхозой загаһашан П. С. Березовский, Горячинскын загаһанай заводой загаһашадай бригадын бригадир В. П. Бурдуковский, Прибайкалиин аймагай «Свободный путь» колхозой загаһашадай бригадын бригадир И. Г. Волков гэгшэд шагнагшадай тоодо оролсоно.

Республикымнай олохон модошод правительствын шагналда мүн лэ хүртэлсэһэн байна.

Партиин XX, XXI съезднүүдэй шиидхэбэринүүдые бэелүүлэлсэхын зорилгоор хүдэлмэришэдые, инженерно-техническэ хүдэлмэрилэгшэд болон алба хаагшадые ажал хүдэлмэридэ элсүүлхэ тушаа бага бэшэ ажал хэһэн республикын түрүү предприятинуудай хүтэлбэрилэгшэд правительствын хайрада хүртэлсэбэ.

Республикын хүдөө ажахыда мүн лэ ехэ хубилалта болоо. Урдань гээгдэнги байһан хүдөө ажахы оньһожоруулагдаһан түрүү ажахы болонхой. 1953 оной сентябрьда болоһон партиин ЦК-гэй Пленум[эй] һүүлээр республикын ниитын мал[ай] тоо толгой нилээд олошорһ[он], ашаг шэмэнь дээшэлһэн бай[на]. Энээнэй ашаар гүрэндэ нилээд е[хэ] продукци тушаагдадаг болоо. Э[нэ] бүгэдэ колхозниигуудай, совхоз[уу]дай хүдэлмэрилэгшэдэй эршэмт[эй] һайнаар ажаллаһан дээрэһээ т[ии]лагдаа.

Хонин ажахы республикын хүд[өө] ажахын гол һалбаринь гэжэ т[оо]логдоно. Һүүлшын жэлнүүдэй т[ур]шада хонидой тоо то[лгой] ул[ам] олошоржо, гүрэндэ нилээд ехэ н[оо]һон тушаагдадаг болоо. Эгээл им[эй]һээ олон хонишод правительств[ын] шан хайрада хүртэһэн байна. [...]дын аймагай Борьёогой хонин[ой] совхозой ахалагша хонишон Б[ал]дан Самбуевич Дабаев, Мухар[ши]бэрэй аймагай Ленинэй нэрэмж[этэ] колхозой ахалагша хонишон Т[ро]фим Дементьевич Брылев гэгш[эд] Социалистическэ Ажалай Геро[йн] хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртэбэ. Н[ү]хэр Дабаев хонин ажалда 15 ж[эл] шахуу ажаллажа, жэл бүри һа[йн] амжалта туйлана. Нүхэр Дабаев[ай] даадаг бригадын гэшүүд 1957 он[ой] туршада 100 эхэ хонин бүриһөө [...] хурьга, 1958 ондо—123 хурьга аб[аа]. Энэ жэлдэ бригадын гэшүүд [...] эхэ хонин бүриһөө дунда зэрг[ээр] 145—150 хурьга абаха гэһэн ү[ү]гаяа муу бэшээр дүүргэнэ. [...] жэлнүүдэй туршада даажа бай[һан] отарайнь хонидһоо дунда зэрг[ээр] 4—4,1 килограмм нооһон хайшал[а]даа. Нүхэр Брылевой бригадын[хид] мүн лэ иимэрхүү амжалта туйл[ана]хай. Сэлэнгын хонинной совхоз[ой] хонишон нүхэр Г. Б. Бальжие[в], Курумканай аймагай Карл Ма[рк]сын нэрэмжэтэ колхозой хониш[он] [...]

(Үргэлжэлэлынь 3-дахи нюурта)

ЭХЭ ОРОНОЙНГОО ДЭЭДЭ ХАЙРАДА ЭРХИМ АЖАЛААР ХАРЮУСАЯ

Зураг дээрэ: Иволгын аймагай «3-я пятилетка» колхозой гахайшан комсомол С. Токтохоева. Нүхэр Токтохоева гахайн фермэ дээрэ хоёрдохи жэлээ ажаллажа, хүдэлмэридөө һайн амжалтануудые туйлана. Харууһалжа байдаг 19 эмэ гахайнуудһаан мүнөө поршоонхонуудые абаад түлжүүлжэ байна.

И. Денисовэй фото.

Эхэ хүбүүн хоёрой эршэтэ ажал

Дулма Сосоровна Мунконова олон жэлэй туршада артелиин адууһа мал хаража, өөрынгөө үнэн сэхэ шударгы ажалаар Ахынгаа аймаг дотор нэрэтэй солотой болонхой. Нүхэр Мунконовагай аша үрэ ехэтэй ажалые үндэрөөр сэгнэжэ, парти, правительствомнай тэрэниие дээдэ шан—Ленинэй орденоор шагнаа һэн.

Үндэр наһатай энэ хүгшэн Хара Хужар нютагтаа хамтын ажалай эмхидхэгдэһэнһээ хойшо ходо мал ажал дээрэ хүдэлнэ, мүнөөшье тэрэ «Улаан-Малшан» колхоздо ажаллажа, өөрынгөө хүбүүн Халзантай холын бэлшээридэ гараад, 150 толгой хашарагуудые бэлшээн таргалуулжа байна.

Эдэ малшад малнуудаа һайса таргалуулхын түлөө ехэхэн оролдолго гаргана. Гадна Дулма Сосоровна хүбүүндээ өөрынгөө ажалай баян дүй дүршэлые дамжуулан үгэдэг юм. Тус гүүртэдэ хүсэд хүрэхөөр малай дабһан бэлдэгдэнхэй. Эндэхид үхэрнүүдээ үглөөгүүр эртэ шүүдэртэй ногоондо садатарынь бэлшээгээд, үдын халуунда уһа голдо дүтэлүүлжэ, аляаһан батаганааһаа хамгаалан, аргалаар унай табижа, амаруулна. Мүн бэлшээриеэ хэды хоноод лэ һэлгэжэ малаа адуулна. Эдэбхитэй эдэ малшадай хаража байһан үхэрнүүдынь мүнөө шэгнүүрээ сүүдхэ соо толгой бүриин 800—900 граммаар нэмээнэ. Тэдэнэр намар болотор малаа һайса таргалуулжа, тус бүриинь 290—300 килограмм шэгнүүртэй болгожо тушааха зорилго табинхай.

П. Жужаев.

Энээндэ хэн зэмэтэйб

Мүнөө хаа хаанагүй ургамал, ногооной ургаса нилээдгүй һайжаржа, үхэр малай һайса садахаар, һү шэмэшье горьтой дээшэлүүлмээр саг ерээ гээшэ. Теэд ургаса ногоо һайнтай бэлшээриин газараар элбэг аймагуудаймнай нэгэн—Зэдын зарим колхозуудта үнеэдэйнь һү нэмэхэһээ байтагай, хүхэ ногооной үедэ улам хорожо, доошолжо байхань гайхалтай.

Тусхайлан хэлэбэл, эндэхи Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ артелиин (түрүүлэгшэнь нүхэр Доржиев, парторганизациинь секретарь нүхэр Сапхаев) һү һаалиин 3 гүүртэнүүдтэ июнь һарада май һарынхида орходоо һү һаалинь ехээр хороо. Илангаяа 3-дахи гүүртэдэнь һүн бүри бага һаагдаа. Тус гүүртэдэ июниин 2-дохи арбан үдэртэ түрүүшын 10 хоногойхиһоо үдэр бүри 35—37 литрээр һүн багаар һаагдаа. Эндэхид үнеэн бүриһөө сүүдхэдөө оройдоол 3—4 литр, зарим үдэр бүришье багые һаадаг байха юм.

Таарамжатай зохид энэ хаһа сагта һү һаалиин имэ ехээр доошолжо байһанай гол шалтагааниинь юун гээшэб?

Сэхынь хэлэхэдэ, колхозой гүүртэнүүдтэ үнеэдэй адуулгын хангалтагүй муугаар эмхидхэгдэһэнһээ, мүн артелиин хүтэлбэрилэгшэд болон зооветмэргэжэлтэдэй, һү һаалгые дээшэлүүлхын түлөө ёһоор оролдоогүйһөө, тэдэнэй энэ хэрэгтэ анхаралаа багаар табиһанһаачь имэ байдал тохёолдоо гээшэ. Тэрэниие ондоогоор тайлбарилха үндэһэн байхагүй.

Юуб гэхэдэ, эндэхи нэгэшье гүүртэдэ үнеэдэй һүниин адуулга эмхидхэгдээгүй. Гадна үнеэдээ, үдэрыншье ханалгатай һайнаар адуулнагүй гэхэдэ алдуу болохогүй. Эндэхид үглөөгүүр оройтожо һаагаад, наранай дээрэ гарашаһан хойно, 8—9 часта, бэлшээридэнь гаргана. Тиигээд тэдэнь халуу унахада 1—1,5 час болоод һөөргөө гүйлдэжэ ерэшэнэ. Үдэрэй һаалган удаан үргэлжэлдэг. Тиимэһээ үхэрнүүдынь ёһоор эдеэлжэ садангүй шахуу үдэшэ эртэ хаагдана. Тэрэшэлэн зарим үдэр адуулгашангүй дээрэһээ үнеэдынь зоргоороо эзэгүй зайжа, хүсэд бэлшэнэгүй.

Колхозой хүтэлбэрилэгшэд, зооветмэргэжэлтэд эдэ бүгэдые һайн мэдэжэ байгаад, ямаршье зохихо хэмжээ абадаггүйнь гайхалтай.

Тус артельдэ һү һаалиие ехээр дээшэлүүлхэ арга боломжо гүйсэд бии. Гансал оролдохо, һайнаар ажаллаха хэрэгтэй. Колхозой түрүү һаалишад Намжилма Дондокова, Цырма Мансорунова, Ханда Лубсанова, Зинаида Добчинова болон бусадай оролдосото ажал энээниие гэршэлэн харуулна. Эдэнэр мүнөө өөһэдынгөө даажа байһан үнеэн бүридөө сүүдхэдээ дунда зэргээр 6—7 литр, зарим үдэр 8 литр хүрэтэр һаадаг болонхой. Артелиин бухы һаалишад эдэнэрһээ жэшээ абач хүдэлхэ ёһотой.

С. Дугаров.

Зориһондоо заабол хүрэхэ

Республикын хойто Курумканай аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхоздо түрүү хонишон нүхэр Н. Аюшеевэй даадаг эхэ хонидой отарынхид коммунистическэ ажалай нэрэ зэргэдэ хүртэхын түлөө тэмсэжэ байна.

Энэ отарада хамта дээрээ 545 эхэ хонид харууһалагдана. Үнгэрэгшэ үбэлдөө хонидынь үбһэ тэжээлээр дутаагүй, тобир тарган ондо ороо һэн. Нүхэр Н. Аюшеев жэлэй эхилһэнһээ хойшо зуун, эхэ хонинһоо 90 хурьга абаад, бултыень бүрин бүтэн түлжүүлнэ. Тиигээд ноябрь, декабрь һарануудта хонидоо олоор хэнзэлүүлжэ, хамта дээрээ зуун эхэ хонинһоо 110 хурьга абаха түсэбтэй юм.

Гадна энэ гүүртын хонишод түсэбэйнгөө ёһоор хонин бүриһөө дунда зэргээр 3,3 килограмм нооһо хайшалжа абаха байһан аад, мүнөө дунда зэргээр 3,6—3,7 килограмм нооһо абана.

Г. Бадмаев.

Сэлэнгын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхоз энэ жэлдэ 800 центнер нооһо гүрэндөө тушааха. Тус колхоздо нооһо хайшалалга, гүрэндэ тушаалга түлэг дундаа ябана.

Зураг дээрэ: дүй дүршэл ехэтэй классировщик Жамбал Жамьянович Соктоев (зүүн гарһаа) нооһо класс классаар илгахые заабарилжа байна.

Ф. Моренецын фото.

ТАЛЫН ШЭМЭТЭ НОГООНДО...

Мэлмэрэн урдагша Баргажан мүрэнэй урда бэеын хадануудһаа харьялан гараһан дошхон урасхалтай Онёо голой баруун эрьеэр Баргажанай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой олон мянган адуу мал талын шэмэтэ ногоондо хүшэ шадалаа нэмэжэ, атарлан бэлшэнэ.

Энэ артелиинхид зунай бэлшээридэ малаа һайнаар адуулжа, тарган, үнэгүй мяха ехээр абахаар шиидэнхэй. Эндэхи эрхим мал адуулагшад Санжа Баяндуев, Владимир Цыренов, Галсан Эрдынеев, Владимир Дугаров гэгшэдтэ бэлшээн таргалуулагдажа, гүрэндэ тушаагдаха эбэртэ бодо малай гүүртэнүүд даалгагданхай. Тэдэнэр малаа хоёр гүүртэ болгожо таһалаад, шэмэтэй һайн ногоотой бэлшээридэ түхэреэн сүүдхэ соо оролдосотойгоор адуулна.

Ингэжэ оролдожо бэлшээһэнэйнь ашаар үхэрнүүдынь үдэр бүри хүшэ шадалаа түргэн нэмэжэ, эгээ һайнуудынь гүрэндэ тушаагдажа эхилээ. Һаяхан энэ колхоз 280 центнер мяха гүрэндэ тушаажа, хахад жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргэһэн тухайгаа мэдээсэбэ.

Зунай бэлшээридэ гараһан колхозой үнеэд мүн лэ һаалиа горьтойгоор дээшэлүүлнэ. Колхозой хоёрдохи комплексно бригадын һаалишад бараг һайн амжалта туйлажа, үнеэ ни бүриһөө тугал абажа түлжүүлээ. Эндэхи эрхим һаалишанДарима Бухаева июнь һарын түрүүшын арбан үдэртэ 841 литр һү һааһан һаа, хоёрдохи арбан хоногтонь 1022 литр һү һаанхай. Мүнөө һаамагань һарын һүүлшын 10 хоногто бүри дээшэлнэ. Энэ фермын үнеэд үдэр һүнигүй адуулагдажа, сүүдхэдөө гурба дахин һаагдана.

Колхозой племенной фермынхид мүн үнеэдээ үдэрэй гурба дахин һааһаар үнинэй. Июнь һарада тус фермын һаалишад хамта 16.692 литр һү һааха даабаритай һэн. Мүнөө үедэ һаалишад үдэр бүри 700 гаран литр һү тоһоной заводто тушаана. Эндэ үдэр бүриинь һаам харахада, фермынхид абаһан уялгаяа амжалтатайгаар дүүргэхэнь гэжэ найдахаар.

Д. Санданов.

Анхархаар болоһон асуудал

Ямаршье ажалда эрхим амжалта туйлахын түлөө эрдэм, наукын туйлалтануудые зүбөөр хэрэглэхэ ёһотой бшуу. Хэнэйшье мэдэһээр адууһа малай тоо толгойе олошоруулха, үүлтэрыень түргэн һайжаруулхын тулада искусственна үрэжүүлгэ зүбөөр, хаһа сагтань хэрэглэхэ гээшэ тон ехэ удхашанартай.

Тиибэшье үнеэдые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хүдэлмэриие Хориин совхозой 5-дахи фермынхид тоодоггүй байна. Эндэ үнеэдые искусственна аргаар үрэжүүлжэ эхилһээр аяар һара болохонь. Теэд мүнөө оройдоол 14 үнеэн ороондо оруулагдаһан нэрэтэй болонхой. Энээнэй ушар шалтагааниинь юуб гэбэл, Хори тосхонһоо үрэ асаруулхадань 6—7 хоног соо нэгэ арай гэжэ ерэнэ.

Үнеэдые искусственна аргаар үрэжүүлхэ хэрэгтэ зохихо анхарал табиха саг тулаа.

Н. Нимаев,

нүхэр Э. Ц. Надмитова гэгшэд Ленинэй орденоор шагнагдагшадай тоодо оролсобо.

Яруунын аймагай «Знамя» колхозой хонишон Н. Д. Дашиев, Иволгын аймагай «III пятилетка» колхозой хонишон Г. И. Брянский, Зэдын аймагай Доржо Банзаровай нэрэмжэтэ колхозой хонишон Д. С. Идамжапов, мүн тэрэ аймагай Дзержинскиин нэрэмжэтэ колхозой хонишон Ц. Р. Ирдынеев, Хориин хониной совхозой хонишон Н. Г. Краснопеев, Мухаршэбэрэй аймагай «Эрдэм» совхозой хонишон С. Ц. Цыбиков гэгшэд Ажалай Улаан тугай орденоор шагнагдаһан байна. Дурсагдаһан нүхэд хонин ажалда удаан саг соо ажаллажа, һайн амжалта туйлана. Правительствын бусад шанда хүртэһэн хонишодой дунда Зэдын, Сэлэнгын, Кударын, Баргажанай, Хэжэнгын, Хориин, Яруунын, мүн бусад аймагай хонишодой нэрэнүүдые харанабди.

Һүүлшын жэлнүүдэй туршада һаамхай үнеэдэй ашаг шэмые дээшэлүүлжэ, һү ехээр абадаг болохо тушаа республика доторнай бага бэшэ ажал хэгдээ. Эдэ жэлнүүдэй туршада эрхим һаалишад урган гараһан байна. Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һаалишан Пылжит Бальжиевна Жалсанова, зооветинститудай һуралсалай туршалгын ажахын һаалишан нүхэр Вера Ильинична Зимерева Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэ зэргэдэ хүртөө. Нүхэр Жалсанова 1956 ондо үнеэн бүриһөө 3466 килограмм, 1957 ондо — 4542 килограмм, 1958 ондо—4727 килограмм һү һаагаа. Нүхэр Зимерева 1954—1958 оной туршада үнеэн бүриһөө жэл бүри 4300—5300 килограмм һү һааба.

Республикын колхоз, совхозуудай олон һаалишад ехэ һү һаажа, орден медальнуудта хүртөө.

Мал ажал дээрэ хүдэлдэг олон хүдэлмэришэд, луговодууд орденууд болон медальнуудаар шагнагдаба. Мухаршэбэрэй аймагай «Коммунизм» колхозой гахайшан Ф. И. Федотова 1957 ондо 14 эхэ гахайһаа 371 поршоонхо, 1958 ондо 12 эхэ гахайһаа 301 поршоонхо абажа, бүрин бүтэнөөр түлжүүлээд, Ленинэй ордендо хүртөө. Прибайкалиин аймагай «Путь к коммунизму» колхозой гахайшан А. Л. Красивых, Кабанскын аймагай Кировэй нэрэмжэтэ колхозой гахайшан М. Л. Бабинцева болон бусад мүн лэ Ленинэй орденоор шагнагдаа.

Республикын суута луговодууд Курумканай аймагай Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой луговод Базар Бальшинович Будаев, Сэлэнгын аймагай Тельманай нэрэмжэтэ колхозой луговод Андрей Иннокентьевич Батышев, Иволгын аймагай «Улаан Оронгой» колхозой луговод Лодой Будаевич Кишиктуев үбһэ ногооной ургаса дээшэлүүлхын түлөө бага бэшэ ажал хэһэн байна. Эдэ луговодууд ажалдаа наукын туйлалтануудые, түрүү дүй дүршэл хэрэглэһэнэй ашаар гектар бүриһөө 30—50 центнер, зарим участогуудһаа 70—100 центнер үбһэ хуряажа абана.

Совет гүрэн хүдөө ажахые хүсэтэ техникээр хангана. Республикымнай олон зуун колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэрилэгшэд хүсэтэ техникые жолоодожо һураад, эршэмтэй һайнаар ажаллажа байна. Тэдэнэрэй нилээд олониинь правительствын шагналда хүртөө. Трактористаар 20-еод жэлдэ ажаллаһан, удаань тракторна бригадын бригадираар дэбжүүлэгдэһэн Түнхэнэй аймагай «Сибиряк» колхозой комплексно бригадын бригадир нүхэр И. А. Кобелев Ленинэй орденоор шагнагдаа. Нүхэр Кобелевэй бригада гансашье аймаг соогоо бэшэ харин республика соогоо суутай болонхой. Иимэ хүндэтэ хайрада Бичурын, Зэдын, Кударын, Яруунын, Байкало-Кударын, Мухаршэбэрэй, Тарбагатайн аймагуудай олон механизаторнууд хүртэбэ.

Эвенк яһатан бурядуудтал адли урдань харанхы мунхаг ажаһуудаг бэлэй. Совет засагай тогтоһоной ашаар коммунистическэ партиин, Советскэ правительствын туһаламжаар эвенкнүүд эрхэ сүлөөтэй, зол жаргалтай болоjо, оролдосотой һайнаар хүдэлхынгөө хажуугаар ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана. Тэдэнэрэй дундаһаа үйлэдбэриин түрүүшүүл, багшанар, врачууд, хүтэлбэрилхы хүдэлмэрилэгшэд олооро урган гараа. Баунтын аймагай «Заветы Ленина» колхозой гэшүүн, Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй депутат Анна Семеновна Догончина Ленинэй орденоор шагнадаба. Энэ эхэнэр 20 гаран жэлэй турша соо агнуури хэжэ, ажалдаа ехээр дүршэһэн байна. Һүүлшын 3—4 жэлэй турша соо агнууриин сезон бүридэ даалгабаря 200—250 процент дүүргэнэ. Хойто-Байгалай Калининай нэрэмжэтэ колхозой бригадир нүхэр М. С. Агдыреев, КПСС-эй Баунтын айкомой нэгэдэхи секретарь нүхэр Г. И. Воронин гэгшэд орден, медальнуудаар шагнагдаа. Хүдөө ажахын мэргэжэлтэд колхозууд болон совхозуудай үйлэдбэридэ наукын туйлалтануудые, түрүү дүй дүршэл хэрэглэхэ тушаа ехэ ажал хэнэ. Сэлэнгын хониной совхозой главна зоотехник нүхэр А. С. Третьяков, республикын хүдөө ажахын министерствын главна зоотехник нүхэр М. П. Ильин, Прибайкалиин аймагай хүдөө ажахын инспекциин главна зоотехник нүхэр А. П. Брянский, Түнхэнэй аймагай, «Новый Путь» колхозой агроном А. Н. Стрелков, Гааргын зооветеринарна пунктые даагша нүхэр Ф. К. Васильев, Иволгын совхозой главна ветврач нүхэр А. В. Кузьмин гэгшэд шагнагдашадай тоодо оролсоо.

Колхозой түрүүлэгшын шадамар бэрхээр хүдэлһэнэй ашаар колхозой ажал урагшатай һайнаар ябадагынь элитэ. Республика доторнай уялгаяа һайнаар дүүргэдэг колхозуудай эрхим хүтэлбэрилэгшэд урган гараа. Баргажанай аймагай Карл Марксын нэрмэжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Гомбо Боболоевич Цыденов Социалистическэ Ажалай Геройн хүндэтэ нэрэ зэргэдэ хүртөө. Сэлэнгын аймагай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Ж. Б. Ванкеев, Зэдын аймагай Сталинай нэрэмжэтэ колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Б. Л. Мурхонов Ленинэй ордендо хүртэбэ. Тэрэшэлэн Яруунын, Зэдын, Тарбагатайн, Мухаршэбэрэй, Ториин аймагуудай хэдэн колхозой түрүүлэгшэнэр Ажалай Улаан тугай орденоор шагнагдаа.

Олон тоото багшанар, врачууд, наукын, соёл культурын ажал-ябуулагшад, партийна, советскэ, профсоюзна, комсомолой хүдэлмэрилэгшэд правительствын орден медальнуудта хүртэһэн байна. Социалистическэ Ажалай Геройн нэрэ зэргэтэй болоһон, правительствын үндэр дээдэ хайрада хүртэһэн бухы нүхэдые амаршалаад, ажалдаа бүри һайн амжалта туйлахыень хүсэе.

Искусствын, уран зохёолой ДЕКАДАДА БЭЛЭДХЭЛ

Уран бэлигтын ута зам

Хаанта засагай хатуу шэрүүн һабар соо хайра гамгүй бажуулгажа байһан бурят арад мунхаг харанхыхан һүүдаг һэн. Тэрэ үедэ ганса нэгэн хүнүүд лэ зобон түлин эрдэм шудалха арга боломжо олодог байгаа.

Барга бүдүүлиг баяд, ноёдой хүлөөрөө тархи хэжэ, тархяараа хүл хэжэ, мэхэшэ гохошо бөө ламанарай хүн зоной хүзүүе мүлжэжэ, садахаяа болишоод байһан сагта Дээдэ Тори нютагай угытэйхэн айлай бүлэдэ 1913 ондо Найдан Гендунова түрөө һэн. Басаганайнгаа нэгэтэйхэн байхада эсэгэнь наһа бараашоо бэлэй. Эхынгээ эбэр дээрэ наадажа һууһан Найдан үншэрһэнөө хаанаһаа ойлгохонь даа.

Улаан дүлөөр соробхилһон Октябриин революциин гэрэл бурят дайдые нойроһоонь һэргээгээ һэн.

Найдан Гендунова 1924 ондо Сэлэнгын долоон жэлэй һургуулида һурахаяа ерэбэ. Эндэ һуража байхадаа уран һайханай бүлгэмдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсажа, оюун бэлигээ онсолон мэдүүлээ һэн. Харахан гэзэгэтэй, хурса нюдэтэй, һонорхон ухаатай Найдан Гендуновагай энэ тэрэ рольнуудта шадамараар наадахадань, харагшад халуун баяраар угтадаг бэлэй. Хүнэй зүрхэ сэдьхэл хүдэлгэхэһөө үлүү жаргал хаана байхаб даа. Теэд сцэнэ дээрэһээ хүниие баясуулхын тула хэды шэнээн бэлиг шадабари хэрэгтэйб! Энээнэй түлөө эсэшэ сусашагүйгөөр хүдэлхэ, ургэлжэ оролдохо шухала ха юм. Найдан Гендунова Сэлэнгын долоон жэлэй һургуулиие 1929 ондо дүүргэһэээр Улан-Удын театральна техникумдэ һурахаяа ерэбэ.

Найдан Дашинамжиловна аяар тэрэ багынхяа һанахадаа бодолгото болон, хүмэдхэсэ буулгаадхидаг заншалтай юм.

— Галуута-Нуурһаа мори тэргээр Дээдэ Үдэ һургуули үзэхэ гэжэ ерэхэдээ,ород хэлэ оройдоошье мэдэхэгүй байгаа һэмби,—гээд хөөрэнэ. Оролдолгынгоо ашаарород хэлэ яһала шудалжа, 1932 ондо техникумээ дүүргэһэн юм. Урдань захагүй үргэн харгы нээгдээ һэн.. Заажа байһан багшанарынь Гендуновагай гайхалтай бэлигые ходо онсолон тэмдэглэгшэ һэн. Һаяхан тогтоһон бурят драмын театрын артистка болоходоо, улад зоной урда тон ехэ харюусалгатайгаа мэдэрээд, далижаһан хүсэлөө бэелүүлжэ эхилээ бэлэй.

Тэрэ сагһаа хойшо Баруун Европын, ородой классигуудай, советскэ драматургнуудай бэшэһэн пьесэнүүдэй гол рольнуудые наадажа, һонирхолтой образуудые гаргаһан байха юм. Шекспирэй «Отелло», «Зунай һүниин зүүдэн», Гольдониин «Хоёр эзэнэй зарса» гэхэ мэтэ харин классигуудай ехэ ехэ пьесэнүүдтэ, мүн Островскиин «Залинта аадар», Горькиин «Дайсад» гэжэ пьесэнүүдтэ наадаһан байха.

...Бурят драмын театр соо 10 минутын забһарал соносхогдобо. «Будамшуу» гэжэ шог, ёгто зүжэгые бурядууд бултадаа шахуу хараһан байха. Тэндэ Һорнии ноёной һамган Пиглай гэдэгые Найдан Дашинамжиловна газаа, досоо талаһаань шадамараар харуулжа, эб элихэн образ бии болгоо. Эгээл энээн тушаа буурaлтай гэһэн толгойтой нэгэ хүн хажуудахи нүхэртөө хандан:

— Манайш артистнууд аймшагтайхан лэ байна даа: Пиглэй Һорнии хоёрые хараба гүш? Заяандааш мартахаар бэшэ образуудые Гендунова Генинов хоёр гаргаал...—гэжэ шангаар дуугараад, тархияа һажарэсгээбэ.

Найдан Дашинамжиловна Пиглайн рольдо наадахадаа бэе түхэлөөрөө, аяг зангаараа, сэдьхэл бодолоороо тон ондоо хүн болошоно: тарган томо бэетэй, тэнэг аад, тэрээн соогоо мэхэтэй. Феодальна үеын зэбүүсэмэ муухай уурхай сооһоо үндын бодоод, бухы шоройень ургэлөөд, даажа ядаһандал алсаганан найгажа ябаха юм.

Нүхэр Гендунова нэгэтэ ингэжэ хөөрөө һэн:

— 1940 ондо Бурядай литература, искусствын түрүүшын декадын үеэр табигдаһан. Н. Г. Балданогой «Эржэн» гэдэг зүжэгэй Жарбайн, «Агуухэ түүдэгэй дүлэн» гэжэ зүжэгэй Баадяагай, Ц. Шагжинай «Будамшуу» гэжэ зүжэгэй Пиглайн рольнуудта тон дуратай агшаб.

Энээн дээрэһээнь харахада, нүхэр Гендунова үндэһэн бурят зүжэгүүдтэ үлүү бэрхээр наадана гээшэ аа гү гэжэ һанагдана.

Энэ актрисамнай театрта наадахаһаа гадна, мүн хэдэн кинофильмдэ хабаадалсаһан байха. 1932 ондо «Наместник Будды» гэжэ кинодо баруун һэсы гэрэй басагые, 1950 оной эхээр «Тайга соо болоһон ушар» гэдэгтэ ангай совхозой директорэй һамгые шадамар бэрхээр наадаһан юм. Мүнөө жэл Свердловско киностудиин «Ургын задаржа байхада» гэжэ кинодо Шабганса боложо наадахыень хаража һонирхоо һэмнайбди.

Найдан Гендунова бэлигтэй бэрхэ актриса байхаһаа гадна, ниитын хэрэгтэ эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг юм. Арад зонойнгоо аша туһада оролдодогойнь түлөө 1939 ондо Бурядай АССР-эй габьяата артистка болгоо бэлэй. 1940 ондо Бурядай искусство, литературын декадын үедэ эрхим һайнаар наадажа, Ажалай Улаан тугай орденоор шагнагдаад, РСФСР-эй габьяата артисткын нэрэ зэргэдэ хүртэһэн байгаа.

Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үедэ зонойнгоо зорилгые үргэн бадаруулха зорилгоор үнэн зүрхэнһөө оролдон ажалладаг байһан юм. Суута артисткын габьяае тэмдэглэжэ, парти, правительствомнай Хүндэлэлэй тэмдэг орденоор шагнаһан, арад зомнай хэдэн удаа Бурядай АССР-эй Верховно Соведэй депутат болгожо һунгаһан байна.

1958 ондо РСФСР-эй Верховно Соведэй Президиум Найдан Гендуновада РСФСР-эй арадай артисткын хүндэтэ нэрэ зэргэ олгоо һэн.

«Алтан мүлирхэ бүреэ үнгэ ородог, хүн ябаха бүреэ бэрхэ болодог» гэжэ бурят зоной хэлсэдэгтэл, манай Найдан он жэлэй үнгэрхэ тума улам бэрхээр наададаг боложо байнхай.

Д. Жалсараев,
Б. Очиров.

Уран зураашадай ажал хэрэг

Һүүлэй жэлнүүдтэ республикымнай уран зураашадай союз залуу зураашадаар олон болобо. Эдэнэр оронойнгоо уран зурагай дунда болон дээдэ һургуулинуудые дүүргэжэ ерээд, ахамад зураашадтай хамта 50 шахуу темээр элдэб зурагуудые Бурядай искусство, литературын хоёрдохи декадада зорюулан зуража байна. Мүнөө 24 зураг дүүргэгдэнхэй.

К. Сергеев «Бурядай талада», Э. Аюшеев «Баргажанай дабаанда», Д. Дугаров «Түрэл колхоздоо», Р. Мэрдыгеев «Оронгын намар» гэһэн зурагуудые зураба.

Мүн промышленностиин талаар «Галдалгын цехтэ», «Темлюгэй цементын заводой түхэл шарай» гэһэн зохёолнуудые Г. Баженов дүүргэ. Дүрбэн шэнэ зураг Улан-Удын шэлэй заводто зуруулагданхай.

Уран зурааша М. Воробьев Галуута-Нуурай шахтёрнууд тухай һонирхолтой зураг зураа. Ород, бурят арадуудай хани барисаан тухай В. Гончар «Хани нүхэсэлэй эхин», А. Тимин «Хани нүхэсэлэй эхиндэ» гэһэн зурагуудые зуража дүүргэээ.

Х. Намсараевай «Үүрэй толон» гэжэ романай удхаар А. Сахаровская зурагуудые зуража дүүргэнхэй.

Байгаалиин байдал харуулһан олон зурагууд зурагдаа.

Уран гоёор зураглалгын цехтэ һиилүүршэд нүхэд Бадмаев, П. Намсараев, В. Инкижинов, Ф. Балдаев, И. Афанасьев гэгшэд оролдосо ехэтэйгээр хүдэлмэрилнэ. Нүхэр Бадмаев эбэр эшэтэй хутага дархалба. Афанасьев Ангара мүрэн Байгал далай хоёр тухай домогой удхаар уран зураг һиилэжэ, гоё һайхан хайрсагханиие бүтээбэ.

Г. Павлов.

Научна конференци

Усть Орда тосхондо «Россин гүрэнтэй Бурят ороной һайн дурааraа нэгэдэһэнһээ хойшо 300 жэлэй ой» гэһэн һонирхолтой темээр научна конференци үнгэргэгдэбэ. Энэ конференцидэ Эрхүү хотын дээдэ һургуулинуудай эрдэмтэд, округой, аймагуудай түлөөлэгшэд олооро хабаадаба.

Эрхүүгэй Ждановай нэрэмжэтэ университедэй доцент Ф. А. Кудрявцев «Россин гүрэнтэй бурят ороной һайн дурааraа нэгэдэһэнэй агуухэ аша үрэ» гэһэн элидхэл тон һонирхолтойгоор хэбэ.

Облархивай ахалагша научна хүдэлмэрилэгшэ З. Тагаров бурят арадай түрүүшын революционернүүд Ц. Ранжуров, П. Балтахинов болон бусадай революционно ажал-ябуулга тухай сугларагшадта хөөрөө.

Усть Ордын бурядуудай Эсэгэ ороноо хамгаалгын Агуухэ дайнай үедэ харуулһан баатаршалгануудтухай нүхэр Н. Кузнецов элидхэбэ. Нютагаймнай генерал И. Балдынов, нүхэр М. Маткеев болон бусад сэрэгшэдэй дайшалхы зам тухай хөөрөөн конференцидэ байгшадые ехээр һонирхуулба.

Арадай аман зохёол тухай хэлэ бэшэгэй эрдэмэй кандидат Н. О. Шаракшинова дэлгэрэнгы элидхэл хээ.

К. Малакшанэ.

Шатаршадай мүрысөөн дүүрэбэ

Республикын ойн баярта зорюулагдаһан шатарай мүрысөөн һаяхан дүүрэбэ.

Һүүлшын 15-дахи турай эхилхэдэ мастер Быков Пронинтой наадажа, абаһаар шүүгээ. Сумкин Сампиловта, Назимов Мункоевто, Бурлов Могордоевто, Черноскутов Галдановта шүүгдэбэ. Цыденов Берсутскитай наадажа, шүүгдэһэнээ мэдэрээ. Власов—Голубев, Самарин—Пуртов гэгшэд тэнсэһэн байна. Мастер Быков хойшолуулагдаһан партияа наадажа, Сампилов Сумкин хоёрые шүүгээ.

Мүрысөөндэ хабаадагшад удаадахи һууринуудые эзэлээ. Конкурсдо хабаадалсангүйгөөр наадаһан мастер Быков 13,5 очкотой боложо, нэгэдэхи һуури эзэлһэн байна. Берсутский хоёрдохи (13 очко), Могордоев гурбадахи (11,5 очко) һуури эзэлээ. Власов 11 очкотой боложо, дүрбэдэхи һуури эзэлбэ.

Турнирта хабаадаһан Сампилов—9,5, Мункоев—9, Голубев—8,5, Сумкин, Галданов 8—8, Назимов, Пронин—5,5, Самарин—5, Пуртов—4, Черноскутов—3,5, Бурлов—2,5, Цыденов—2 очкотой болоһон байна.

Спортивна бүлгэмүүдэй Совет турнирта илаһан Быков, Берсутский, Могордоев, Власов гэгшэдые дипломоор шагнаа.

В. Мамилов.

Тобшохоноор мэдээсэхэдэ...

☆ **Кяхтын пивын заводой шэнэ байшан дүүрэхэ дүтэлбэ. Заводой шэнэ байшангай бэлэн болоходо пивэ нилээд ехээр, шанар һайнтайгаар гаргагдадаг болохо юм. Хэрбээ урдань 120 мянган декалитр пивэ гаргадаг байгаа һаа, 160 мянган декалитр гаргадаг болохо.**

☆ **Түнхэнэй эдеэ хоолой комбинат Аршаанай минеральна уһа шэлдэ эюулдэг завод барижа дүүргэбэ. Тэрэ завод сезон соо нэгэ миллион шэл аршаан гаргаха шадалтай юм. Түнхэнэй аршаан республикаһаа гадагша, Красноярска хизаар, Эрхүүгэй область, Яхадай АССР абаашагдана.**

☆ **Тарбагатайн кондитерска фабрика паро-котельнэ барижа дүүргэбэ. Тэрээнэй ашаар эдеэ хоолой зүйл галда болгогдодог байһанаа ууралда болгогдодог болобо. Тиигэжэ тус фабрика ажалайнгаа бүтээсые нилээд дээшэлүүлһэн, гаргадаг продукциингаа шанар һайжаруулһан байна.**

☆ **Иволгын кондитерска фабрика Россин гүрэнтэй Буряд ороной һайн дурааараа нэгэдэһээр 300 жэлдэ зорюулан гоё зурагтай карамель конфетэ, печени гаргажа эхилбэ.**

РЕСПУБЛИКЫН ХҮДӨӨ НЮТАГУУД ҮРГЭЛЖЭДӨӨ ЭЛЕКТРЫН ХҮСӨӨР ХАНГАГДАХАНЬ

Республикымнай хүдөө нютагуудые электричествотэй болгохо талаар һүүлэй жэлнүүдтэ горьтойхон хүдэлмэри хэгдэнэ. Илангаяа промышленна предприятинуудай электростанцинуудһаа хүдөө нютагуудта ехэ энерги үгтэдэг болоо.

Иволгын, Тарбагатайн, Мухаршэбэрэй, Прибайкалиин, Кабанскын, Байкало-Кударын, Сэлэнгын, Закаменай, Заиграйн аймагуудай олохон колхозууд, совхоз, РТС-үүд Улан-Удын, Темлюйдэхи, Галуута Нуурай, Баянголой электростанцинуудһаа электроэнерги абажа байна. Ойрын жэлнүүдтэ эдэ аймагуудай колхозууд хүсэд электричествотэй болохо юм.

Эрхүүгэй ГЭС-һээ татагдаһан электролини түмэр замай Култук станци хүргэгдэнхэй. Энэ ГЭС-һээ республикымнай Түнхэнэй аймаг электроэнерги абадаг болохонь. Мүнөө Зүүн Мүрэндэ трансформаторна подстанци баригдажа эхилээ.

Ториин, Баргажанай, Курумканай аймагууд Курумканай, Уланай, Үүрэгэй, Баргажанай, Тохойн гидроэлектростанцинуудһаа электроэнерги абадаг боложо байна.

Зэдын аймагай Борьёогой совхоз, тэндэхи зарим колхозууд Борьёодо баригдаһан дизельнэ электростанциһаа электроэнергеэр хангагдахань.

Урдань электрын гэрэлгүй байһан республикымнай 26 колхоз электроэнерги хэрэглэдэг болохонь.

Яруунын мяха-һүнэй, Мухаршэбэрэй «Эрдэм» совхозуудые, мүн хэдэ хэдэн аймагуудай түб тосхонуудые электрын гэрэлээр хүсэд хангаха тушаа ажал хэгдэжэ байна.

Баясхаланда хүртэнэ

Һаяхан хоёр наһатай Лена Зайцева хүгшэдтэеэ гэртээ үлөөд байтараа, амандаа хэжэ байһан юумэеэ гэнтэ зальгижархиһан байгаа. «Искра» «колхоздо (Тарбагатайн) ажаһуудаг К. П. Зайцева басаганайнгаа юумэ зальгиһые мэдээд, республиканска больницада асарһан юм. Хирург В. П. Евсеев басагыень үзөөд, дары операци хэжэ, басаганай хото сооһоо 2.5 сантиметр үргэнтэй түмэр шагта абаһан байна.

Врач В. П. Евсеев һүүлэй үедэ иимэ операци хэжэ, олохон багашуулай ами наһа абарһан байха юм. Иигэжэ энэ хирург үхибүүдэй эхэ, эсэгэнэрэй зүгһөө олон дахин баяр баясхаланда хүртэдэг болоо.

М. Алашкевич.

Паровоз болзорһоо урид заһабарилагдаба

Россин гүрэнтэй Бурят ороной һайн дураараа нэгэдэһээр 300 жэлэй ойн һайндэрые угтуулан, Улан-Удын паровозно депогой Михаил Щербаковой хүтэлбэрилдэг бригада хахад жэлэйнгээ түсэбые июниин 27-до дүүргэбэ. Депогойхид һүүлшын паровозые болзорһоонь нэгэ үдэрөөр урид заһабарилаа.

Нүхэд Л. Хомяков, И. Пешков, А. Синенко эрхимээр ажаллаа.

Д. Капустин.

Хилын саанаһаа

Ф. Р. Козловой США-да ошоод байһан тухай

ДЕТРОЙТ, июлиин 7. (**ТАСС-эй корр.**). Беркли городтохи Калифорнийска университедэй радиациин лабораторие СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Ф. Р. Козлов, бусад совет айлшад үсэгэлдэр хараа.

Университедэй президент К. Керр Ф. Р. Козловые үнэн зүрхэнһөө амаршалаад, өөртэеэ суг хүдэлдэг хүнүүдые совет айлшадтай танилсуулаа. Радиациин лабораторие даагша д-р Е. Макмиллан США-дахи эгээн томо синхрофазотрон харахыень Ф. Р. Козловые уряа. Синхрофазотроние хаража байхадаа Ф. Р. Козлов иигэжэ хэлээ: «Энэ установко манай Дубнынхидэл адлирхуу. Зүгөөр, минии һанахада, манай синхрофазотрон энээнһээ ехэ байна».

Энээнииень д-р Макмиллан зүбшөөгөө. «Беркли маркын манай установко—6,2 миллиард электроновольт хүсэтэй юм. Тиихэдэ танай Дубнадахи установко—10 миллиард электроновольт хүсэтэй» гэжэ тэрэ хэлээ. Американ эрдэмтэд 30 миллиард электроновольт хүсэтэй шэнэ синхрофазотроной барилгые Брукхэйвендэ мүнөө үедэ эхилээ гэжэ д-р Макмиллан саашань хөөрөө. Тиихэдэнь 50 миллиард электроновольт хүсэтэй установко бодхохо гэжэ Советскэ правительствын шиидхэһэн тухай Ф. Р. Козлов һануулаа. «Атомай хүсэ амгалан ажалда хэрэглэхэ талаар иигэжэ мүрысэлгэ һайшаалтай. Энэ хадаа тон туһатай хэрэг болоно» гэжэ Ф. Р. Козлов хэлээ. Энэ талаар совет эрдэмтэдэй хүдэлмэритэй танилсахын тулада СССР-тэ ошохыень Е. Макмилланиие Ф. Р. Козлов уряа. Д-р Макмиллан уряалай түлөө Ф. Р. Козловто баясхалан хүргэхэ зуураа, советскэ эрдэмтэдэй Беркли городто ерэжэ, Америкын эрдэмтэдтэй уулзаа һаань, мүн лэ ехэ һонирхолтой байгаа гэжэ тэрэ хэлээ.

Университедэй президент К. Керр сайлалга хэжэ, СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй Түрүүлэгшын нэгэдэхи орлогшо Козловые, бусад совет айлшадые хүндэлөө. Сайлалга дээрэ Беркли городой эрдэмтэд байлсаа. Университедтэ хүрэһэнэйнь түлөө Ф. Р. Козловто г-н Керр сайлалгын үедэ баясхалан хүргөө. Иигэжэ холбоо байгуулхада бүхы дэлхэй дээрэхи эб найрамдалай хэрэгтэ туһалха байна гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

СССР-эй болон США-гэй эрдэмтэдэй хоорондохи холбоо барисаа үргэдхэхэ шухала байһые Ф. Р. Козлов харюугай үгэ хэлэхэдээ онсолон тэмдэглээ. Хүн түрэлтэнэй оюун бодолой туйлалтанууд, тэрэ тоодо атомай хүсэнэй талаар туйлалтанууд арадуудай аша туһада, эб найрамдалай аша туһада зорюулагдаха ёһотой гэжэ бидэнэр тоолонобди. Городууд болон тосхонуудые электрын хүсөөр хангаха, худалдаа наймаанай корабльнуудые ябуулха хэрэгтэ атомай хүсэнэй зорюулагдахыень бидэнэр хүсэхэ байнабди. Иимэ корабльнууд Владивостогһоо Санфранциско хүрэтэр, мүн гэдэргэнь ашаа тон түргэнөөр зөөжэ шадаха байна.

Манай арадуудай хани барисаатайгаар, эбтэй эетэйгээр һууха бидэнэр уряалнабди. Манай арадуудай хоорондо хани барисаанай тогтоогдоод байгаа һаа, дайн сэрэг болохогүй гэжэ тэрэ мэдүүлээ.

США-да ямар зорилгоор ерэһэн тухайгаа тогтоходоо, Ф. Р. Козлов иигэжэ хэлээ: «хамагай түрүүндэ Нью-Йоркдохи советскэ выставкые нээхын тулада бидэнэр Америкэдэ ерэһэн байнабди. Выставкэ нээхыемнай Советскэ правительство бидэндэ даалгаһан байгаа. Гадна танай ороной гүрэнэй политическэ, олониитын ажал-ябуулагшадтай, ажал хэрэгэй хүнүүдэй түлөөлэгшэдтэй, хүдэлмэришэдтэй, наука болон соёл культурын ажал-ябуулагшадтай туһатай хөөрэлдөөнүүдые хэһэн байнаб. Американ арад совет арадта һайнаар хандана, дай хэхые хүсэнэгүй гэжэ би хараяаб. Арадуудай энэ дура хүсэлые дүүргэхэ гээшэ зорилгомнай болоно. Бидэнэр арсалдаата асуудалнуудаа амгалан ёһоор шиидхэхэ, манай хараа бодолые ойртуулха, эб найрамдал хамгаалхын түлөө тэмсэхэ ёһотойбди. Энээн дээрэһээ хаража үзэхэдэ манай аяншалга минии һанамжын ёһоор туһатай байба».

Советскэ Союзай эрдэмтэдэй ажабайдал, ажал хүдэлмэри тухай асуудалнуудта Ф. Р. Козловой үгэһэн харюунуудые сугларагшад ехэ һонирхолтойгоор шагнаа.

Калифорнийска университедэй хүдэлмэрилэгшэд болон хүтэлбэрилэгшэдтэй ябахынхяа хани халуунаар гараа барилсаад Ф. Р. Козлов, советскэ делегациин гэшүүд Оклендскэ аэропортдо ошоо. Халуунаар угтаһанайнь түлөө Калифорниин хүн зондо Ф. Р. Козлов ниидэхынгээ урда тэз баясхалан хүргөөд, ажабайдалдаа, ажал хүдэлмэридөө амжалта туйлахыень тэдэндэ хүсөө. Ф. Р. Козлов, тэрээнтэй суг ябалсаһан хүнүүд июлиин 6-най үдэшэ Детройт городто ерээ.

В. Богачев,
В. Парамонов.

Манолис Глезосэй ами наһые абарха

ХИТАД

ПЕКИН, июлиин 7. (ТАСС). Эб найрамдалай түлөө тэмсэлшэ, Грециин национальна герой Манолис Глезосые сүүдлэн хэһээхэ бэлэдхэл хэгдэжэ байһые Хитадай олониитэ улам бүри ехээр буруушаана.

Хитад арад дэлхэйн арадуудтай хамта Глезосые хүндэлнэ, Грециин хархис этэгээдүүдтэ тэрэниие алуулгахагүй. Грециин засагаархид Глезостэ эрхэ сүлөөень тэхэрюулэн олгохо ёһотой! гэжэ «Дагун бао» газетэ мүнөөдэр бэшэнэ.

Премьер-министр Караманлиста Глезосэй эльгээһэн бэшэгые Хитадай хэблэл мүнөөдэр толилоо. Грециин хархис хүсэнүүдэй харата мууухай үгэсэлгые Глезос элишэлбэ. Эб найрамдал болон демократие хүсэжэ байһан грек арадай эрмэлзэлгые хархис этэгээдүүд хүсөөр даража шадахагүй гэжэ газетэнүүд онсолон тэмдэглэнэ. Глезосые дары сүлөөлхэ тухай газетэнүүд эрилтэ табина.

БОЛГАРИ

СОФИ, июлиин 7. (ТАСС). Болгариин телеграфна агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Манолис Глезосые хамгаалха комитедэй нэрэ дээрэ Болгариин предприятинуудай, ниитын организацинуудай, эмхи зургаануудай коллективүүдһээ, тус тус хүнүүдһээ хэдэн олон телеграммануул үдэр бүри ороно.

Дүлэтэ патриот, интернационалист Манолис Глезосые хамгаалангүй байжа шадаха нэгэшье үнэн сэхэ хүн дэлхэй дээрэ байхагүй. Глезос саашадаа ажаһууха ёһотой. Юуб гэхэдэ, тэрэ грек арадта, мүн бүхы түрүү хүн түрэлтэндэ хамаатай гэжэ Свиштовтохи финансово-экономическа дээдэ институдай ректор профессор М. Русинов бэшэнэ.

Манолис Глезосые абарха комитет Болгариин арадта, дэлхэйн олониитэдэ хандаһан хандалга гаргаа. Манолис Глезосые сүүдлэхэ гэжэ бэлэдхэл хэгдэжэ байһые Болгариин бүхы арад, олониитын организацинууд энэ хандалга соогоо шанга буруушаалга мэдүүлһэн байна.

МНР

УЛАН-БАТОР, июлиин 7. (ТАСС). Грециин үнэн сэхэ хүбүүн Манолис Глезосые хэһээхэ бэлэдхэлэй хэгдэжэ байһые Монгол Арадай Республикада ехээр буруушаана. Эб найрамдалай тала баригшадай, журналистнуудай, юристнүүдэй, научна хүдэлмэрилэгшэдэй национальна организацинууд республикын бүхы хүн зоной зүгһөө Манолис Глезосые дары сүлөөлхэ эрилтэ хэһэн байна.

МНР-эй профсоюзуудай Центральна Совет Грециин правительствода мүнөөдэр телеграмма эльгээгээ. Глезосэй хэрэгые сэрэгэй сүүдтэ үгэлгые Монголой профсоюзуудай бүхы гэшүүдэй зүгһөө энэ бэшэг соогоо буруушааха зуураа, грек арадай геройе сүлөөлхэ эрилтэ хээ.

ХУЖАРАЙ ХОРЛО БӨӨ

Сэхынь хэлэхэдэ, урдын харанхы мунхаг сагай хээрэдэ хэсэ наншадаг, олоной дунда онго оруулдаг оргойто бөөе нюдөөрөө хаража үзөөгүй хүм. Зүгөөр Улан-Удын түүхын музей соо оргой үмдэһэн, хэсэ бариһан бөөгэй шабар дүрсэ хараһан лэ байнаб. Харин тээмэндэ Закаменай аймаг командировкоор ошоходоо «бөө болооб» гээд аашалдаг болоһон нэгэ амитаниие хараба гээшэб.

Хүндэтэ уншагшад, урдань дуулаагүй юумэеэ дуулажа, угаа ехээр урмаа хухарһан, зүрхэ сэдьхэлээ хүдэлһэндөө энээн тухай шадахысаа хөөрэжэ үгэһүүб.

Бороо хуратай, ногоо таряанай ургаса һайнтай зунай сагта хүдөө нютагуудаар ябажа байхада урматай даа. «Коммунизмын зам» колхозой тобир тарган малай фермэнүүд дээгүүр ябажа, түрүү малшадаар хөөрэлдэжэ, шэнэ барилга, гэрнүүдэй бодожо байһые хаража, баярлан ябаһаар үдэрөө үнгэргөөд, һүни орой болоһон хойно Хужар тосхон хүрэжэ ерэбэбди.

—Мүнөө ехэл һайн жэл боложо байна даа. Хүн зоншье урматай, хүхюун...—гэжэ суг ябаһан нүхэрни хөөрэжэ ябаба.

Танилайнгаа гэртэ дүтэлөөд ябатарнай, гэнтэ зэрлиг муухай хашхараан һүниин харанхые хаха зүһэн сууряатаба. Тэрэ дороо нохойнууд хусалдаад, хорёогой һаднагай хуха бууха, няжаганаха абяан соностошобо. Тон гайхангяар нүхэр тээшэ хараад байшахадамни:

—Ехээр сошобо гүт? Энэ манай эндэхи бөө гээшэл даа,—бөөлэжэ садахадаа бухиндаагаа гаргажа ябана гээшэ,—гэжэ нүхэрни тайлбарилба.

—Юун бөө гээшэб, яажа байна гээшэб,—гэжэ һуража үрдибэгүйб.

—Хада уулын сабдагууд, харигты гэнэб! Минии һайнда архи-мяхаар садабат...—гэжэ байгаад, элдэб сабдаг, шүдхэр үхэдэлнүүдые дурдаһан, хараал шэрээл табиһан һогтуу хүнэй абяан гараба.—Хэн намда, Хорло бөөдэ хоро үһөө һананаб, дууһыетнай жадхадажа алахаб!..

Ямар амитан һүни дунда айлнуудые һэреэжэ ябаа юм ааб гэжэ ошохо, хараха хэбэртэй болоходомни:

—Амаараа гаратар архи залгяад, һогтуу амитан иигэжэл ябагша даа. Һүни тэрээнтэй уулзажа болохогүй, сохижорхиходоошье болохо,—гэжэ нүхэрни хэлэбэ.

Иигэжэ Хужарай бөөгэй Зэдэ голой зэдэлтэр хараал шэрээл табижа, нохой хусуулжа ябахые дуулаа бэлэйб.

Үглөөдэрынь Городок ошохоёо байһан машина дээрэ нэгэ урхигар шара, гушаад наһанай хүн һуугаа һэн.

—Энэл даа мүнөөхи бөөмнай,—гэжэ нүхэрни шэбэнэбэ.

Һайса шэртэжэ харахадам: үһэ зүһэеэ үрзышэһэн, нюурааше угаагаагүй, архиһаа боложо нюурынь һэлхэнтэшэнхэй. Хоёр нюдэниинь хүн тээшэ сэхэ харахаһаа далдиран, тогтууригүйгөөр улхархай соогуураа иишэ тиишээ мухарина. Хараха янзада ёһотойл хүхэ архиншан гү, али хулигаан лэ байгаа ха гэжэ һанахаар һэн.

Энээн тухай хэн, юун гээшэб гэжэ һурагшалхадам, хүн нэрээ алдажа, нэгэндээ нэтэрһэн, бөө нэрэтэй болоһон архиншан, хааратшан юм байшоо. Энэ хүн Хужар тосхондо түрэһэн, арбаад класс дүүргэһэн, Советскэ армида алба хээд ерэһэншье һаа, «Мууһаа муу, модонһоо хөө» гэдэгтэл, үетэн нүхэдһөө таһаржа, хүн зонойнгоо дунда хүндэеэ бууража, буруу харгыда ороһон Балжанов Хорло мүн. Мүнөө Городок городой гортопой ашаа тээгшэ гэжэ нэрэтэй аад, гол мэргэжэлынь бөөлэлгэн болоһон юм ха. Түбһэн юумэн түүхэтэй гэжэ, энэ Хорлын бөө болоошонь баһал түүхэтэй байна. Ажал хүдэлмэри гэхэдэ: «аа, татай!» гэдэг аад, бөөлэхэ болоо һаа, үдэр һүниие илгаруулдаггүй Хорлын абга Балданов Доржо гэжэ бөөлэдэг, ёолодог амитан зээ хүбүүгээ «хүмүүжүүлхээр» шиидээд, хоёр жэлэй саада тээ Шара Азаргын бөөшүүлдэ эльгээһэн байна. Аюшын Монгол, Шаргалдайн Цыремпил гэжэ хоёр бөөнэр залуу Хорлодо «мэргэжэл» заагаад, бөөгэй «аттестат» үгэһэн байна. Хоро залгижа ерэһэн Хорло бусахадаа: «бөө болоо гээшэб!» гэжэ баруун һуга дорохи һахюуһаяа хүнүүдтэ харуулаа һэн. Тэрэ гэһэнһээ хойшо бөөлөөб гэжэ галзуурдаг болоо...

Ганса нэгэн һүзэгтэй зоной—үбгэд, хүгшэдэй лама, бурханда шүтэхыень Совет засагай хоридоггүйнь мэдээжэ. Тиимэ хадань Хорло мэтын һэшхэл һэнгэргүй хорото амитад —нохойн үгыдэ гахай хусаба гэдэгтэл бөө, үзэлшэн, эдитэн, шэдитэн боложо, һүзэгтэй зониие мэхэлэн, архи уужа, мүнгэ абажа, хоолойгоо тэжээхэ хоол оложо ябана ха юм.

Зай, Хорло бөөгэй «эди шэдинь» ямар юумэ ааб гэжэ хараад үзээбди. Архи уухаяа һанажа ангашоод ябахадаа аргатай мэхэтэй гээшэнь аймшагтай.

Нэгэ айлай хүбүүнэй Улан-Удэдэ һургуулида һурадагые мэдэхэ аад, тэдэнэйдэ ороод, мэндэшэлһэнэйнгээ һүүлдэ:—Һайн байнабди гэнэ гүт? Юушье мэдэнэгүйт! Хүбүүнтнай хатуухан сабдагта дайрагдаад байна. Хоёр хоноод байхада хуурсагта ороод, гэртээ ерэхэеэ байна!—гэжэ түрэлхидыень сошоон һурдүүлээд:—заһал хээ һаа, амиень абарха нэгэ арга байна,—гээд Хорло хүлеэн шарайшалжа байба ха.

Һүзэгшэ түрэлхидэйнь тэрэ дороо заһал хүүлһэниинь мэдээжэ. Баһа иимэ ушар дурдахада болохо: Ондоо нэгэ эхэнэрэй ахындаа айлшалжа, шэб шэнэхэн торгон косынка пулаад бэлэг асарһыень Хорло дууланан байгаа ха. Тэдэнэйдэ орожо ерээд, туулмаг соо хээд ябадаг зэд мүнгэеэ гаргажа, үзэл үзэһэн бэеэрээ:—хатуу байна даа, танайхи хойто зүгһөө гурбан хушуутай бүд асараад байнат, тэрэнээ сээртэ гаргагты!—гэжэ абарал буулгаба ха.

Тэрэ торгон косынкыень галда хаяжа «заһал» хээд, Хорло архи мяха табюулжа һалаһан байгаа.

«Дадахадаа далай ламаараа наада хэбэ» гэжэ, Хорло бөө улам убайгүй, улайха нюургүй боложо ябана.

Нэгэтэ Гармаева Бадмында Хорлын бөөлэхэеэ байтарнь тэрэ айлай комсомол хүбүүн Володя намнажа гаргаһан байна. Олзо омогоо алдаһан бөө ехээр уурлажа, газаа гүйжэ гараад, Дамбаев Доржын хара ямаанайнь шэхэ отолоод, гоожожо байһан шуһыень иишэ тиишэнь сасан: «Шамайе жадхадажа алахам!» гэжэ байжа аашалаа. Муудалдаһан хүнөөл «жадхадахаб» гэжэ занадагынь багадаад, мүрөөрөө ябаһан ямаанай шэхэ отолжо, ёһотойл хулигаан ябадал гаргахадаа ёһотой хулигаан бэеэ харуулна бэшэ аал?

«Бөөгэй угаал» гээшэ Хорлын олзото харгы болонхой. Үбшэлһэн хүнтэй айлда ороод, баһал мүнөөхил туулмагтай зэд мүнгэеэ гаргажа, үзэл үзөөд:

—Хатуу байна даа! Альбан сабдагуудта хорлогдоод байнат,—гэдэг.

Архи мяха урдаа табюулжа, һогтуу болоһон Хорло галда шулуу халаажа, уһа бусалгажа, нюһа, нёлбоһоёо сэсэргээд, үбшэлһэн Н. гэжэ эхэнэрые шараа нюсэгэн болгоод, хушын шэлбүүһээр халуун уһа бэедэнь сүршэжэ, «альбан сабдагуудшни арилаа, эдэгэхэш» гэһэн байна. Арай ядажа байһан үбшэн хүн нюсэгэлжэ хүйтэ абаад, бүри һэдэршэһэниинь мэдээжэ.

Үнгэржэ ерэхэдээ, Үлэнтэ нютаг ошожо, үйлэ маани хэжэ ерэһэн тухайгаа Хорло бөө иигэжэ хүнүүдтэ һайрхаһан байна. «Таба-зургаан үдэр соо бөөлэжэ, архи мяхандань садажа, гушаад шэл архи уугаад ерэлэй». Энэ бөө мүнөө хүрэтэр энэ «ажалаа» ябуулһаар.

Теэд нютагайнь партийна, комсомолой организацинууд юугээ хаража байдаг юм? Һүзэгшэ хүнүүдэй сэдьхэл хүндэжэ, элдэб муухай үгэ хэлэн, мүнгэ зөөриень тоножо байха эрхэ хэн тэрэ хара мэхэшэндэ үгөө юм? Бэеэрээ ёһотой ороолон сабдаг болоһон Хорлые өөрыень арад зонһоо холо болгохо саг ерээ. Һүзэгтэ зониие хууража, олоһон мүнгэ алтаараа архидажа, хаарталдажа ябаһан бузар амитаниие хэһээхэ статья советскэ хуулиин ёһон соо бии байха.

Закаменай аймагай прокурор тэрэ статьягай ёһоор Хорло бөөе хэһээдэг газарта оруулха бэзэ гэжэ найдагдана.

М. Тархай.

Хорло бөөгэй ааша.

Редактор Ц. Ц. ЦИБУДЕЕВ.

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора — 46-32, зам. редактора — 32-74, отв. секретаря — 27-37. отделов: партийной жизни — 34-05, сельского хозяйства и советского строительства — 47-59, промышленности и транспорта, пропаганды, информации — 35-14, культуры — 24-74, писем и рабселькоров — 40-49, отдел переводов, корректорская — 35-95, бухгалтерия — 37-32. Для междугородных переговоров — 16.

Н01086. Типография Министерства культуры Бурятской АССР. Зак. № 5000.